O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.№

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

ШАҲАР ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ГАЗЕТАСИ

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган ◆ № 94 (9.438) 2000 йил 9 август, чоршанба ◆ Сотувда эркин нархда

ДАВР САДОСИ

БАРЧА МАНБАЛАРДАН ОЛИНГАН СЎНГГИ ХАБАРЛАР

МАМЛАКАТИМИЗДА

● **Кеча** Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик ва суд ҳуқуқ масалалари қўмитаси ташаббуси билан Ўзбекистон судьялари ассоциациясининг ҳамкорлигида парламентимизнинг навбатдаги сессияси кун тартибига киритилган Ўзбекистон Республикасининг «Судьялар тўғрисида»ги Қонун (янги таҳрирда) лойиҳаси муҳокамасига бағишланган семинар бўлиб ўтди.

● Республика пул-кредит сиёсати комиссиясининг навбатдаги мажлисида Марказий банк лицензиясига эга бўлган айрим корхоналар фаолиятининг Вазирлар Маҳкамасининг «Марказлаштирилган валюта ресурсларидан истеъмол товарларини импорт қилиш учун фойдаланиш самарадорлигини ошириш тўғрисида»ги қарори талабларига мувофиқлиги билан боғлиқ масалалар кўриб чиқилди.

● Шу йилнинг 19 август куни мамлакатимизнинг барча вилоят ва шаҳарларида Ўзбекистон Мустақиллигининг 9 йиллигига бағишланган «Мустақиллик, экология ва саломатлик» шиори остида «Экологик фестиваль—2000» тадбири ўтказилади.

● Самарқанд халқ депутатлари вилоят кенгашининг сессияси бўлиб ўтди. Унда «Соғлом авлод йили» — давлат дастури қандай бажарилаётгани ҳақидаги масала муҳокама қилинди.

● Ўн иккинчи Халқаро аэрокосмик мактаби машғулотлари якунланди. Унда нафақат мамлакатимиз, балки Россия, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Озарбайжон сингари давлатлардан ҳам ёш фазогирлар қатнашди.

● Бухорода ўтказилган Миллий фильмлар III анъанавий республика кинофестивали ўз ишини якунлади.

● Ўзбекистон Бадиий академияси Марказий кўргазмалар залида мусаввирлар Искандар Воҳидов ҳамда Турсунали Аҳмадалиевнинг Истиқлол байрамига бағишланган асарлар кўргазмаси очилди.

● Наманганда яна бир илмий-тиббий марказ ташкил этилди. Республикада қабул қилинган «Соғлом авлод» давлат дастурига мувофиқ бу ерда Тошкентдаги Акушерлик ва гинекология илмий тадқиқот институтининг филиали очилди.

● **Бугун** Ўзбекистон Миллий банкининг ўйингоҳида «Пахтакор-79» хотира турнири бошланади. («Пахтакор-79» хотира турнирига бағишланган махсус саҳифа материалларини газетанинг 4-бетида ўқийсиз).

ЖАҲОНДА

● **Кеча** кечки соат 6лар чамасида Москва марказида жойлашган Пушкин майдонига олиб чиқувчи ер ости йўлида кучли портлаш рўй берди. Натижада 8 киши ҳаётдан кўз юмди, 50 дан ортиқ йўловчилар шифохоналарга ётқизилди, улардан 7 тасининг аҳволи оғир. Орадан бироз муддат ўтиб воқеа содир бўлган жойда бироз нарида яна бир портловчи қурилма топилиб зарарсизлантирилди. Портлаш сабаблари аниқланмоқда.

● АҚШ Президенти Билл Клинтоннинг 30 август куни Колумбияга буюражак ташрифи асосан гиёвандлик ҳамда наркоманияга қарши курашда ўзаро ҳамкорликни кучайтиришга қаратилган.

● Шимолий Корея раҳбари Ким Чен Ир Россия Президенти Владимир Путинга йўллаган мактубида, агар хорижий мамлакатлар КХДРга фазога сунъий йўлдош олиб чиқишда ёрдам кўрсатадиган бўлса, расмий Пхеньян ўзининг узоқ масофага учувчи ракеталар ишлаб чиқариш дастуридан воз кечишга тайёр эканлигини айтди.

● Қирғизистон ҳукумати олий ўқув юртлари ҳамда мактаблар учун дарсликлар чоп этишни йўлга қўйди.

● Франция фуқаро авиацияси хизмати раҳбарияти товушдан тез учувчи «Конкорд» самолётларининг парвози ҳозирча тикланмаслигини маълум қилди.

● Уругвай ҳарбий-денгиз кучлари вакилларининг маълум қилишича, Монтевидеодан 240 километр узоқликда Панама байроғи остида сузаётган юк кемаси билан Уругвай ҳарбий кемаси тўқнашиб кетган.

● Хитойнинг Цзянни вилояти кимёвий моддалар сақланадиган яширин омбор портлаши натижасида 21 киши ҳалок бўлди, 26 киши жароҳатланди.

● **Бугун** Японияниng Нагасаки шаҳри атом бомбардимонига 55 йил тўлди. Шаҳарда ҳар галгидек ҳалок бўлганларнинг хотира маросими бўлиб ўтмоқда.

● Беларуснинг Витебск шаҳрида бўлиб ўтган «Славян бозори» қўшиқ фестивалида 21 мамлакатдан вакиллар қатнашиб ўз маҳоратини намойиш этди. Фестивалда катта ёшли санъаткорлар билан бир қаторда 15 мамлакатдан келган ёш ижрочилар ҳам иштирок этишди. Улар орасида ўзбекистонлик Суҳробжон Кенжаев ҳам бор эди. У фестивалнинг энг юқори совринларидан бири — «Энг жарангли овоз соҳиби» мукофотига сазовор бўлди.

● ФИФАнинг навбатдаги йиғилишида футбол бўйича клублар ўртасида кечадиган II жаҳон чемпионати Испанияда ўтказилишини маълум қилди.

● Англиянинг «Сандерланд» клуби ҳимоячиси Кевин Филлипс премьерлигада киритган 30 та тўпи билан «Олтин бутси» соҳиби бўлди.

ЭНГ УЛУҒ, ЭНГ АЗИЗ БАЙРАМ

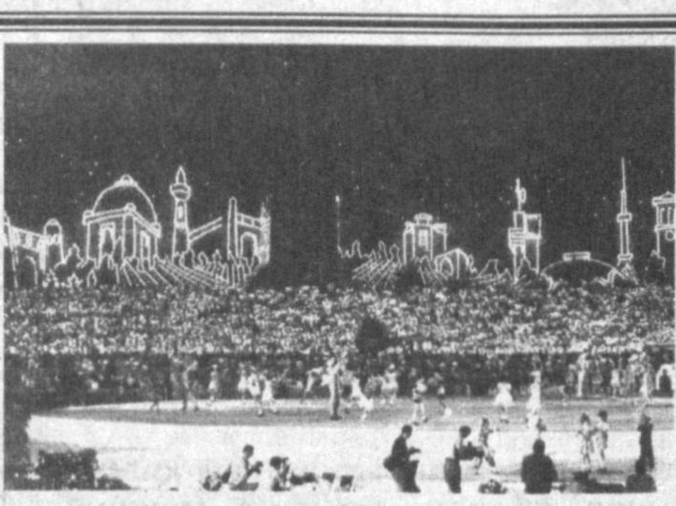

Изҳор

ИФТИХОР

● Барно ТЎХТАЕВА,
педагог:

— Йигирма йилдирки, мактабда ёш авлодга тарих фанидан сабоқ бериб келяпман. Аммо, тан олиб айтишим мумкин, бундан атиги 10 йил муқаддам ўқувчиларга она юртимиз тарихи, ота-боболаримиз ҳақида ҳикоя қилувчи рўйи рост воқеалар ҳақида дарс бериш хаёлий орзу эди холос. Лекин бахтимизга истиқлол рўй бериб, энди-энди шогирдларимизга Ватанимиз тарихини, буюк аждодларимиз қолдирган бой меросни, очиғини айтганда миллий қадриятларимиз, ўзлигимиз акс этган воқеа-ҳодисаларни ўргатмоқдамиз. Шукрки, ҳозирги ёш авлод Амир Темур, Навоий, Бобур, Мирзо Улуғбек, Аҳмад Яссавий, Баҳоуддин Нақшбанд, Хожа Аҳрор Валий, Имом Бухорий каби боболари ўтмишда қандай улуғ ишларни амалга оширганликларини яхши биладилар. Бундай имкониятга биз Истиқлол туфайли эришдик десам асло муболаға бўлмас. Шу боис ҳам буюк неъмат бўлмиш Мустақиллигимизни кўз қорачиғидек асрайлик.

● Мурод ИЛҲОМОВ,
хизматчи:

— Ёшликда қилинган орзу доим ҳам амалга ошавермас экан. Бунга баъзан жамиятдаги муҳит ёки вазият ҳам сабабчи бўларкан. Гапнинг индаллосини айтганда мен инглиз ва араб тилларини пухта ўрганиб, дипломатия соҳасида ишлашни орзу қилганман. Аммо собиқ совет тузуми бу орзуимнинг рўёбга чиқишига йўл қўймаган. Чунки у вақтда чет тилига эътибор берилмасди. Хуллас, ниятим амалга ошмади-ю аммо Истиқлол туфайли таълим соҳасида юз бераётган ютуқлардан руҳланиб кичик қизимни инглиз тилини мукаммал ўргатадиган лицейга ўқишга бердим, шояд фарзандим мен етишолмаган билим чўққиларини забт этса.

● Хайитбой МУҲИДДИНОВ,
меҳнат фахрийси:

— Дориломон кунларимиз, Истиқлолимиз, юртимиз барқарорлиги абадул-абад давом этсин дейман. Сабаби Мустақиллик жамият тараққиётининг бошқа жабҳалари қатори ўз-ўзини бошқариш органи бўлмиш маҳаллалар фаолиятининг жонланишига сабаб бўлди. Аслида ўзим кўп йил маҳалла оқсоқоли бўлиб ишлаганман, лекин собиқ тузум даврида аниқ режа асосида ишламасдик. Эндиликда маҳаллаларга катта эътибор ва ҳуқуқлар берилди. Демакки, бундан буён маҳалла аҳлининг ҳар қандай муаммосини аввал оқсоқол ва унинг маслаҳатчилари ҳал қилишади. Бу ҳақиқатан ҳам Юртбошимиз таъкидлаганларидек, фуқаролик жамияти сари қадам ташланганлигидан далолатдир. Ана шундай одилона сиёсат юритилар экан, албатта келажакда Ўзбекистонимиз гуллаб яшнайди.

«Тошкент оқшоми» сўровномаси

ИСТИҚЛОЛИМ — ФАХРИМ, ШАРАФИМ!

«Тошкент оқшоми» газетасининг Ўзбекистон Мустақиллигининг 9 йиллигига бағишланган сўровномасига Ҳамза номидаги ўзбек Давлат академик драма театрининг директори, Ўзбекистон халқ артисти Ёқуб АҲМЕДОВ жавоб беради.

1. Мустақил Ўзбекистонимизда истиқлол йиллари рўй берган ўзгаришларнинг энг муҳимлари сизнингча нималарда намоён бўлмоқда?

— Истиқлол — халқимиз ҳаётидаги энг улуғ, энг азиз байрам эканлигини айни кунларда ҳар биримиз юракдан ҳис қилмоқдамиз. Албатта Мустақиллигимиз осонликча қўлга киритилгани йўқ. Неча-неча улуғ зотларнинг, аждодларимизнинг тўкилган муқаддас қони, неча асрлик мустабид тузум, машаққатли курашлар, оғир заҳматлар эвазига қўлга киритилгани ҳаммамизга маълум. Халқимиз оғир синов йилларини бошидан кечирди. Бу ёруғ, дориломон кунларни орзу қилиб яшади, курашди, жон фидо қилди. Истиқлол қуёши мана 9 йилдирки, бошимиз узра нур сочмоқда. Қалбларимиз, ўй-фикрларимиз эркинликдан, очиқ фикрлашдан яйрамоқда, ижодимиз гуллаб - яшнамоқда.

Мен жуда кўп сафарларда, гастролларда бўлганман. Шу учрашувларни ҳозирги учрашувлар билан солиштираман. Халқимиз, хоҳ у оддий деҳқон, хоҳ оддий ишчи, ўқитувчи, шифокор, талаба бўлсин, у одамлардаги эркин фикрлаш, эркин сўзлаш, кўтаринки руҳни кўраман. Бу катта ўзгаришларни сезаман. Қувонарлиси, ёшлардаги ватанпарварлик туйғулари кучлилигини, мағрурлиги, фикрларининг тўлиқлигидан қувонаман.

Мен санъаткорман, мен ижодкорман. Санъаткор халқи замонага ҳамнафас, ҳамдард бўлиши, инсонларга эзгулик, зиё нурини тарқатувчи, ёш авлод тарбиясига маънан ҳисса қўшиши зарур деб ўйлайман. Мана шу бурчимиз, ҳақ-ҳуқуқимиз ҳозирги даврда мамлакатимиздаги туб бурилиш йилларида, янги замонга қадам қўяётган бир даврда яққол намоён бўлиши керак. Бу осон эмас, албатта. Инсонларга хос нуқсонлар, камчиликлар ҳар жойда учраб туради. Ҳали ҳам баъзи кишилар эски давр ўлчови билан яшашга ҳаракат қилади. Умумий гаплар, баландпарвоз шиорлар қобиғига ўралиб қолмоқда. Ваҳоланки, янгича яшаш, янгича ишлаш, ижод қилишдек Мустақиллик берган буюк неъматни эъзозлаш, қадрлашимиз зарур.

2. Истиқлолнинг дастлабки йиллари, қолаверса, ўтиш даврининг ўзига хос мураккабликлари айни пайтда янги ҳаёт, озод жамият қуришнинг завқ-шавқи ҳам бор. Шу ҳақда нималар дея оласиз?

— Тўққиз йил инсоният тарихи учун бир дақиқа. Лекин мана шу бир дақиқада биз яшаётган юртимизда бошқа мамлакатлар неча ўн йиллар кўтарилмаган чўққиларни эгалладик-ку, бизни жаҳон танидику. Ўтмишдаги буюк сиймоларимиз ижоди биз учун катта ҳаёт мактаби бўлди. Мана шу театрга асос солган, ҳақиқий санъатимиз фидойилари бўлмиш Етим Бобожонов, Аброр Ҳидоятов, Олим Хўжаев, Обид Жалилов, Лутфихон ая, Сора Эшонтўраева, Шукур Бурҳонов, Раззоқ Ҳамроев эҳе, уларнинг номларини жуда кўплаб келтириш мумкин. Бу санъатимиз осмонининг ёруғ юлдузлари, устозларимиз қолдирган олтин ва бой меросимиз билан фахрланамиз, уларнинг номларини қалбларимизда ҳурмат билан сақлаймиз, эъзозлаймиз. Бугунги истиқлол учун ана шу инсонлар эмасми, жон олиб, жон берган, санъатга умрини бахшида этган, шулар эмасми, бизга санъат нималигини, фидойилик нималигини ўргатган. Муқанна, Тўмарис, Алпомиш, Фарҳоду Мажнунларни танитган. Ҳа, улар билан ҳақли равишда фахрланамиз, уларнинг санъатини қадрлашимиз, ўқиб, ўрганишимиз ҳам қарз, ҳам фарз.

Мана Мустақиллик туфайли кино-театрларимизга бўлган эътибор кучайди. Санъат, маданият соҳасида бир қанча ютуқларга эришилди. Кўплаб санъатимиз намояндалари ҳукуматимиз томонидан юксак мукофотлар билан тақдирланди, халқ ҳофизи унвонлари берилди. Йилдан йилга театр ва кино ижодкорлари сафи бойиб бормоқда, янги-янги қобилиятли ёшлар сафимизга қўшилмоқда. Ёш, иқтидорли актёрлар, қўшиқчилар, бастакорлар, режиссёрлар халқимиз орасида тезда танилиб бормоқда. Бундан фахрланамиз, қувонамиз албатта. Булар бари Истиқлол шарофатидан.

3. Мустақиллигимизнинг 9 йиллиги айёмига жамоангиз, шахсан ўзингиз қандай натижалар билан бораяпсизлар? Келгуси режаларингиз.

— Ҳамза театри отахон театрлардан ҳисобланади. Бу қутлуғ даргоҳда не-не улуғ инсонлар меҳнат қилиб, заҳмат чекиб, халқимиз меҳрини, муҳаббатини қозондилар. Энг зўр, энг таниқли санъаткорлар шу даргоҳда ижод қилдилар ва ҳозир ҳам уларнинг давомчилари меҳнат қилмоқдалар. Агар 9 йил олдинги давр билан ҳозирги театрни таққосласам, ҳозир театрда эркин, ижодий руҳ пайдо бўлган. Шундай асарлар қўйиляптики, шу асарлар орқали инсонларнинг онгига таъсир қилиб, ватанга меҳр-муҳаббат уйғотиш, яна қайтариб айтаман, Мустақиллигимиз қадрига етиш сингари ҳислатларни ҳар бир томошабин қалбига етказиш. Хоҳ у комедия бўлсин, хоҳ драма, хоҳ фожиали спектакллар бўлсин — кишиларни эзгуликка, яхшиликка чорлашга ҳаракат қиламиз. Театрда асосан бир нарсага кўпроқ аҳамият берамиз. У ҳам бўлса, ўзбек миллий асарларимиз, ўзбек драматург ёзувчиларимиз асарларини намойиш қилиш. Кўпроқ миллийлик, шарқона урф-одатларимизни халққа етказиш ниятидамиз. Агар илгари Мустақилликдан олдин шундай асарлар қўйилса, бошимизга тўқмоқ уриларди, сен миллатчисан, ўзингни улуғлайсан, деган гаплар бўларди. Мана ҳозирги кунда бундай гаплар йўқ. Репертуаримиз бой ва ранг-баранг. Ҳар бир миллат орзу қиладиган, орзу қилса арзийдиган улуғ ва буюк сиймоларимиз ҳаётини акс эттирувчи спектакллар мавжуд. Булар «Соҳибқирон Амир Темур», «Ал Фарғоний», «Ҳазрат Алишер Навоий», «Бобур Мирзо» сингари спектакллар, Чўлпон, Фитрат ва бошқа замондошларимиз асарлари саҳнамиз юзини кўрмоқда. Шу жумладан Усмон Носир ҳақида янги спектаклнинг премьерасини тайёрлаяпмиз. Хуллас, театр замон билан мос қадам ташлашига, янги-янги халқ севиб томоша қиладиган гўзал спектакллар яратишга ҳаракат қиляпмиз.

Фаровон турмушимиз, порлоқ келажагимиз ўз қўлимизда экан, уни авайлаш, қадрлаш ҳар биримизнинг бурчимиздир.

СУРХОНДАРЁ ВИЛОЯТИНИНГ ТОЖИКИСТОН БИЛАН ЧЕГАРА ҲУДУДИДА СОДИР БЎЛГАН ВОҚЕАЛАР ХУСУСИДА

Шу йил август ойининг бошларида ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига Тожикистоннинг Сурхондарё вилоятига чегарадош ҳудудларда босқинчи террорчилар гуруҳларининг Сариосиё ва Узун туманларининг ўтиш қийин бўлган тоғли ҳудудларида ўрнашиб олиш мақсадида тўпланаётгани тўғрисидаги хабарлар кела бошлади.

Мазкур хабарлар қайта текшириш жараёнида тасдиқланди. Тожикистон ҳудудидан кириб келаётган ушбу террорчи гуруҳларнинг мақсади Ўзбекистон Республикаси ҳудудида қўпорувчилик ҳаракатларини тайёрлаш ва амалга ошириш, наркотик ва қурол-яроғларни олиб ўтиш йўлларини очиш учун Ўзбекистоннинг чегара туманларида ўтиш базалари, қурол-яроғ, ўқ-дори ва озиқ-овқат омборларини ташкил этишдан иборат бўлган.

Босқинчилар гуруҳлари бунда ўтиш қийин бўлган, шароити мураккаб тоғли жойлар, 4000 метр баландликдаги довонлар, даралар ва табиий ғорлардан фойдаланган. Мазкур ҳудудларда аҳоли жуда сийрак жойлашган бўлиб, айрим тоғ қишлоқларида 15 дан 30 тагача оила истиқомат қилади.

Тоғ сўқмоқлари контрабандачилар ва наркотик моддалар билан савдо қилувчилар томонидан олдиндан ўзлаштирилган, қурол-яроғ заҳиралари яратилган.

Босқинчилар гуруҳлари тахминан 70-100 кишидан иборат бўлиб, улар олинган аниқ маълумотлар, шунингдек радио хабарларига кўра, Афғонистон ҳудудидаги қўпорувчилик марказларида ҳар томонлама тайёргарликдан ўтган. Босқинчилар замонавий қурол-яроғлар, мерганлик қуроллари, тунда кўриш асбоблари ва гранотометлар билан яхши таъминланган.

Қайта текширув талаб этиладиган маълумотларга кўра, Тожикистондаги муайян кучлар ушбу босқинчилар гуруҳларининг Ўзбекистон ҳудудига ўтиши учун шарт-шароит яратиб берган.

Ҳозирги пайтда Тожикистон Республикасининг ҳарбий тузилмалари билан биргаликда ушбу босқинчилар гуруҳлари қуршаб олинган. Уларни йўқ қилиб ташлаш учун барча зарур чоралар кўрилмоқда. Бунинг учун Ўзбекистон Республикасининг чегара қўшинлари, шунингдек, Ички қўшинлар ва Мудофаа вазирлиги булинмалари жалб этилган.

Тинч аҳоли қуршаб олинган ҳудуддан олиб чиқилди. Аҳоли ўртасида қурбонлар йўқ. Ҳарбий хизматчилар ўртасида ҳалок бўлганлар бор.

(ЎзА).

ВАЗИЯТ БАРҚАРОРЛАШТИРИЛАДИ

Хабар қилинганидек, август ойининг бошларида Сурхондарё вилоятининг Тожикистон билан чегарадош тоғли ҳудудларида нотинч вазият вужудга келди. Юзга яқин террорчи Тожикистон орқали Ўзбекистон ҳудудига бостириб кириш учун тўплана бошлади. Хабарларга кўра, босқинчилар Афғонистонда махсус тайёргарлик машқларини ўтаган. Уларнинг мақсади юртимизда қўпорувчилик ҳаракатларини амалга ошириш, наркотик ва қурол-яроғ олиб ўтиш учун йўл очиш, шу билан нафақат мамлакатимизда, балки бутун Марказий Осиё минтақасида барқарорликка путур етказишдан иборат.

Ташқи ишлар вазирлигининг қабуллар уйида мазкур воқеа муносабати билан маҳаллий ва хорижий оммавий ахборот воситалари вакиллари учун матбуот анжумани ўтказилди. Унда Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик кенгаши котиби М. Раҳмонқулов ва ташқи ишлар вазири А. Комилов қатнашди.

Анжуманда таъкидланганидек, айни чоғда террорчи гуруҳлар Ўзбекистон ҳарбийлари томонидан қуршаб олинган. Босқинчиларни йўқотишда Тожикистон чегарачилари ҳам уларга яқиндан кўмак бераяпти.

Ҳаракатланиш қийин бўлган тоғли ҳудудларда террорчиларга қарши курашиш осон эмас. Шунга қарамай, жангариларнинг даралар ва табиий ғорларда писиб юриши узоққа чўзилмайди. Таъкидланганидек, улар қуршовга олинган. Босқинчи тўдаларни бутунлай йўқ қилиб ташлаш учун Ўзбекистон Республикасининг Чегара қўшинлари, Ички қўшинлари, шунингдек, Мудофаа вазирлиги бўлинмалари жалб этилган. Ўзбекистон ташқи ишлар вазири шуни таъкидлар экан, жангарилар тез орада бутунлай йўқотилади ва вазият барқарорлаштирилади, деди.

(ЎзА).

ИСТИҚБОЛ САРИ

Мустақиллигимизнинг 9 йиллиги муносабати билан пойтахтимиз туманларида ҳам қизғин тайёргарлик ишлари авж олди. Айниқса, иқтисодиёт, қурилиш, ободонлаштириш, маиший хизмат, транспорт, фан ва маданиятни ривожлантириш борасида кўзга кўринарли ишлар амалга оширилмоқда. Биз Соғлом авлод йилида қилинаётган ана шу ишлар кўлами хусусида Сергели тумани мутасаддилари билан суҳбатлашдик.

— Маълумки, Сергели тумани пойтахт марказидан бироз олисда. Аммо барча соҳаларда салмоқли ютуқларга эришаяпмиз, десам хато бўлмайди, — дейди туман ҳокими Мидхат Йўлдошев. — Биз ўтган йилларда ҳам, мазкур Соғлом авлод йилида ҳам туман аҳлининг ижтимоий шароитини янада яхшилаш, иқтисодий кўрсаткичларни ошириш, маданий, маърифий ва соғломлаштириш борасидаги ишларни кенг йўлга қўйиб келаяпмиз. Давр талаби асосида иш юритиб, мавжуд корхоналар ишлаб чиқариш қувватларини ошира бориб, ички бозоримизни тўлдириш ишига салмоқли ҳисса қўшишга эришаяпмиз.

Туманимиздаги мавжуд 52 та саноат корхонасида йил бошидан бери 6124,5 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан ўсиш суръати 108 фоизни ташкил этди. Шу жумладан, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ҳажми 2649,3 миллион сўмга етиб, бу соҳада ҳам ўсиш суръати 109 фоизга етди.

Чет эллик тадбиркорлар билан ҳамкорликда иш юритиш, рақобатбардош маҳсулот ишлаб чиқариш иқтисодиётимизни ривожлантиришда жуда муҳимдир. Шунинг учун бу соҳага алоҳида эътибор бериляпти. Натижада ҳозиргача туманимизда 58 та қўшма корхона рўйхатга олинган. Улар Греция, Англия, Америка Қўшма Штатлари, Корея ва бошқа мамлакатлар ишбилармон тадбиркорлари билан тузилган. Бу корхоналарнинг 13 таси халқ истеъмоли буюмлари ва саноат маҳсулотларини ишлаб чиқаради, 3 таси транспорт хизмати билан шуғулланмоқда. Қолганлари эса бошқа соҳалар билан банд. Масалан, «Тролза-Авиаз» троллейбусларни таъмирлаш билан, «Ўз-Эллас» маиший гугурт, «Омад-Пласт» эса кимёвий маҳсулотлар ишлаб чиқариш билан машғулдирлар. Яна шуниси аҳамиятга моликки, 6 та корхонамиз чет эл инвестициясига эга бўлиб, улар экспортга маҳсулот чиқариш имкониятига ҳам эга. Айниқса, «Авиализинг», «Трансконтиненталь», «Интер Карго Сервис» қўшма корхоналари авиа хизматларини экспорт қилишда бошқаларга намуна бўлмоқда.

Бундан ташқари Ўрта Осиёда ягона ҳисобланган қадоқловчи картон маҳсулотлари тайёрлайдиган «ДЭК ПЭК Ко... ЛТД» чет эл корхонаси ҳам туманимиздан жой олган. 43 нафар ишчи меҳнат қиладиган бу корхонада бир смена давомида 30 минг квадрат метр турли ҳажмдаги тайёр маҳсулотлар ишлаб чиқарилади.

● Носир АЗИЗОВ,
туман ҳудудий тиббий бирлашмаси бош шифокори:

— Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 2000 йилни Соғлом авлод йили деб эълон қилди. Шу боисдан бирлашмамизда ҳар томонлама камол топган шахсни шакллантиришга йўналтирилган чора-тадбирлар ишлаб чиқилди ва амалга оширилмоқда.

Тиббий бирлашмамиз 158 минг аҳолига хизмат кўрсатади. Ҳозирги кунда туман ҳудудий тиббий бирлашмасида 2-бирлашган шаҳар касалхонаси, 1-туғруқ комплекси, 11-, 37-, 50-оилавий поликлиникалар, тери-таносил диспансери фаолият кўрсатмоқда. Бу муассасаларимизда 404 та шифокор ва 788 нафар ҳамширалар юрт соғлиғи йўлида меҳнат қилишаётир.

Миллатнинг саломатлигини мустаҳкамлаш, туғма ногиронликнинг олдини олиш мақсадида гиёвандлик, ичкиликбозлик, чекишнинг зарарли томонлари ҳақида аҳоли ўртасида тарғибот ишлари кенг йўлга қўйилган. Айниқса, соғлом оилани шакллантириш мақсадида туман ФҲДЁси бўлими қошида келишилган ҳолда «Ёш оила» мактаби ҳамда муассасамиз қошида ёш оилалар патронажи ташкил этилди. Буларда ёш оилаларни ҳаётга тайёрлаш билан бир қаторда асосий эътибор ёш болали, ҳомиладор аёлларга уй шароитида тиббий ёрдам кўрсатиш ҳамда санитария-гигиена, соғломлаштириш ва профилактика ишларини олиб боришга қаратилган. Мана шу тузилган режаларнинг амалга оширилиши натижасида эмизикли ва янги туғилган болалар хасталикларининг олди олинмоқда. Бундан ташқари қайнона, қайноталар, келин-куёвлар ўртасида соғлом авлодларга эга бўлишда, оиладаги соғлом муҳитнинг нечоғли аҳамиятли эканлигини тушунтириш бўйича катта ишлар олиб борилмоқда. Зеро, соғлом ота-онадан соғлом фарзанд туғилади, деб бежиз айтилмаган.

Соғлом авлод йили муносабати билан 37-Оилавий поликлиниканинг болалар бўлими шохобчаси қайта таъмирланиб, фойдаланишга топширилди. Бу шохобча Сергели-5 даҳасидаги 8300 болага биринчи тиббий ёрдам кўрсатади. Бу ерда 7 нафар болалар шифокори, 19 ҳамшира ва бошқа ходимлар меҳнат қилади.

1-туғруқ мажмуимизда ҳам ҳомиладор ва туғишга тайёрланаётган аёллар учун ҳам барча шароитлар яратиляпти. Айниқса, замонавий тиббий ускуна — «Барокамера»нинг шифобахш хусусияти кўплаб ёш оналарда амалда сезилди. Унинг ёрдамида ҳали туғилмаган чақалоқ учун ҳам нафас олиш, ҳаракатланиш ҳолатларига яқиндан ёрдам кўрсатилади. Мана шу муассасанинг физиологик туғруқ бўлимида «Ёш оналар мактаби» ташкил этилиб, унда бўлим мудири, шифокор гинеколог — Гулузра Камолова биринчи фарзанд кўраётган оналарга чақалоқ парвариши, уларни йўргаклаш, санитария-гигиена ҳолатларига аҳамият бериш ҳақида маслаҳатлар бериб боради.

Туманимиз аҳолисига марказий маслаҳат-ташхис поликлиникамизда кўрсатилаётган консультатив ёрдамдан ташқари «Ўзгариш», «Қурувчи» оилавий шифокор амбулаториялари ҳам бириктирилиб, касалликларни тезкор аниқлашда бу жуда қўл келмоқда.

● Содиқ АЛИМОВ,
туман ҳокими ўринбосари:

— Туманимизда 33 та маҳалла, 28 та мактаб, 46 та боғча, 3 та коллеж, 3 та ҳунар-техника билим юрти, 2 та техникум жой олган. Мустақилликка эришганимиздан буён аҳолини турмуш фаровонлигини ошириш, саломатлигини яхшилаш, маданий-маърифий билимини ошириш, оммавий спортни ривожлантириш борасида талайгина ишлар қилинди. Ана шулардан бири — коммунал хизмат борасида тўхталадиган бўлсак, бунёд этилган кўп қаватли уйларда коммунал хизматни яхши ташкил этиш кенг йўлга қўйилди. Ҳозир туманимизда 9 та ширкат тузилди. Бу ширкатлар аҳолига коммунал хизмат кўрсатиш, йўлакларни таъмирлаш, уйларнинг ички ва ташқи қиёфасини яхши тутиш, ертўла, томларнинг қуруқ ва соз бўлишини таъминламоқда.

Келажак авлоднинг ҳар томонлама етук ва баркамол ўсишида туман халқ таълими бўлими мутасаддиларининг алоҳида ҳиссалари бор. Улар зиммасида соғлом авлодни тарбиялаш, юксак умуминсоний қадриятларга асосланган ҳаётий ўринга эга бўлган маънавий бой, ахлоқан етук, интеллектуал ривожланган, юқори билимли, жисмонан бақувват, ҳар томонлама камол топган шахсни шакллантириш вазифаси турибди. Шу боис барча халқ таълими ходимлари «Таълим тўғрисида»ги Қонун ва «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури» асосида қабул қилинган қатор меъёрий ҳужжатларга таяниб иш юритишмоқда. Самарали меҳнатлар натижаси шаҳримизда туманлараро ўтказилган фан олимпиадалари бўйича 1999-2000 ўқув йилида совринли 3-ўринни эгаллашди.

Туман маданият ишлари бўлими томонидан Соғлом авлод йилида ўзига хос режалар белгиланиб, унинг асосида турли тадбирлар ўтказилиб борилмоқда. Туман ҳокимлиги, халқ таълими бўлими, соғлиқни сақлаш, спорт, «Камолот» ёшлар жамғармаси, «Маҳалла» хайрия жамғармаси, хотин-қизлар бўлими ва бошқа ташкилот, муассасалар ҳамкорликда Усмон Носир ва «Янги Сергели» маданият ва истироҳат боғида турли хилдаги, яъни, «Соғлом аёл — ҳаёт чироғи», «Марҳабо янги кун — ловуллаган ҳис», «Кулинг, умрингиз узаяди», «Соғлом авлод — соғлом келажак» каби тадбирлар ўтказилди. Унда туман аҳли — барча катта-кичик мириқиб маданий ҳордиқ чиқардилар.

Жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш борасида ҳам туманимизда кенг имкониятлар мавжуд. Ҳозирги кунда туман аҳли учун 2 та соғломлаштириш спорт мажмуаси, 16 та спорт зали, 4 та сузиш ҳавзаси, 3 та болалар ва ўсмирлар спорт клуби, 21 та футбол майдони, 2 та болалар ва ўсмирлар спорт мактаби, 3 та соғломлаштириш спорт марказлари ишлаб турибди. Баҳор ва ёз ойларида турли хил спорт ўйинлари, туман ҳокимининг кубоги учун футбол мусобақаси, шунингдек «Чарм тўп», «Қувноқ стартлар», «Маҳалла болалари» оммавий спорт мусобақалари ўтказиб турилади. Тошкент маҳаллалари ўртасида ўтказиладиган «Саломатлик ва бирдамлик» спартакиадасида фаол иштирок этиш учун катта ҳозирлик кўрилмоқда.

Тумандаги барча ташкилот, корхона, муассаса, маҳалла ва ҳар бир хонадон тобора яқинлашиб келаётган энг улуғ, энг азиз байрамимиз — Мустақилликнинг 9 йиллигини ёруғ юз билан кутиб олишга интилиб яшашмоқда ва меҳнат қилишмоқда.

Гулзода МАМБЕТОВА.

СУРАТЛАРДА: Сергели туманида ишлаб чиқариш, қурилиш, саломатлик, халқ таълими борасида амалга оширилаётган ишлардан лавҳалар.

Сергей Любчич олган суратлар.

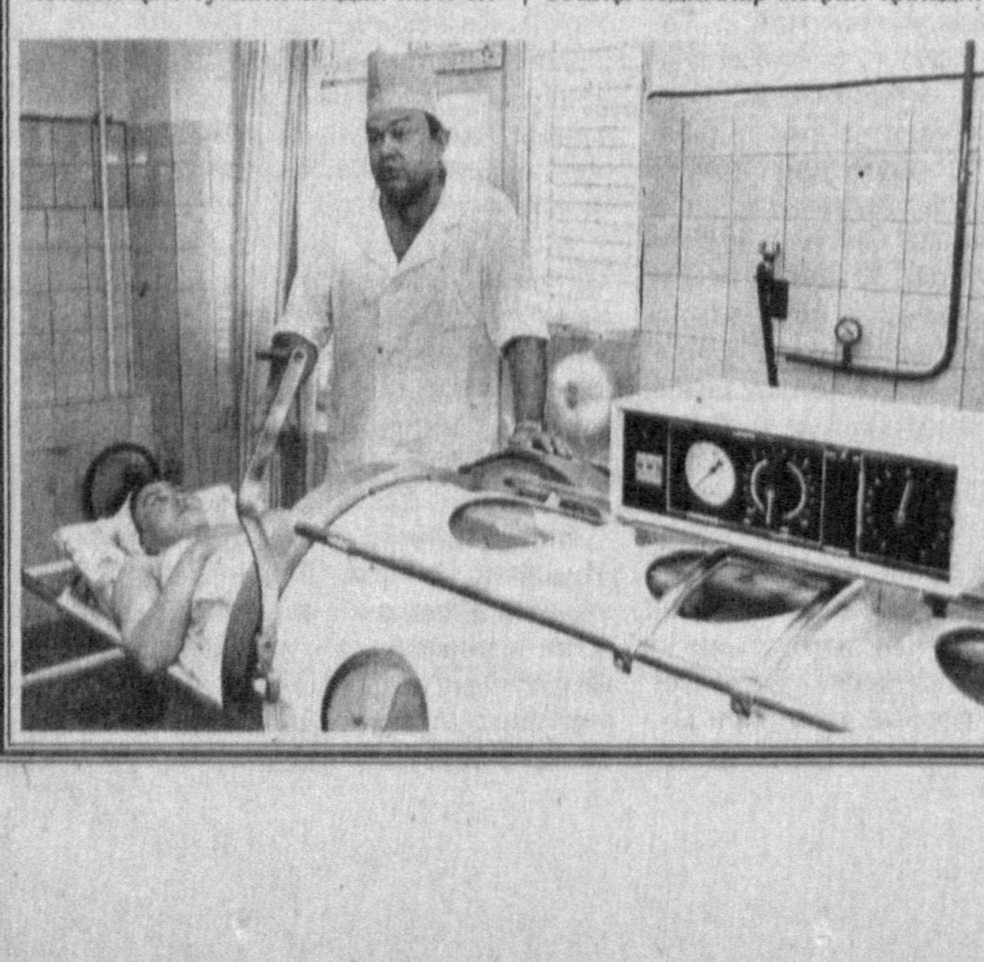

Ҳуқуқ

ТАДБИРКОРЛАР АСОССИЗ ТЕКШИРИШЛАРДАН ҲИМОЯЛАНМОҚДА

Маълумки, давлатимиз раҳбари Ислом Каримов иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг биринчи сессиясидаги, 1999 йилда мамлакатни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2000 йилда иқтисодиётни эркинлаштириш ва ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамаси мажлисидаги маърузаларида Кичик ва хусусий тадбиркорлик ва хўжалик субъектларининг ривожланишида тўсиқлар пайдо бўлаётганлиги тўғрисида бир неча бор таъкидлаб ўтганди.

Тошкент шаҳар Адлия бошқармасининг 2000 йил 28 мартдаги 31-сонли буйруғи билан тадбиркорларни мансабдор шахсларнинг турли тазйиқлари ва суиистеъмолликларидан ҳуқуқий ҳимоясини таъминлаш мақсадида кичик ва ўрта тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ва ҳимоя қилиш бўлими ташкил қилинди. Шу кундан бошлаб бу бўлим фаолият кўрсатиб келмоқда.

Кичик ва хусусий тадбиркорликнинг ривожланишига, унинг иқтисодиётнинг энг муҳим истиқболи бўлиб етишишига, фуқароларнинг тадбиркорлик фаолиятида эркин иштирок этиши ва манфаатдорлиги учун кафолатлар ҳамда шароитлар яратишга, уларнинг ишчанлик фаолиятини оширишга, шунингдек тадбиркорлик фаолияти субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишга кенг йўл очилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг иккинчи чақириқ иккинчи сессиясида қабул қилинган «Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида»ги Қонуни бу борада Парламентимиз ва Президентимиз томонидан амалда қилинаётган ишларнинг далил - исботидир. Мазкур Қонунга кўра тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари батафсил баён этилган. Жумладан, Қонуннинг 34-моддасида қайд қилинганидек, давлат органлари ва уларнинг мансабдор шахслари тадбиркорлик фаолияти субъектларининг қонун ҳужжатларига мувофиқ амалга оширилаётган фаолиятига ҳақли эмас. Давлат органлари ва уларнинг мансабдор шахслари қоидабузарлик мавжудлиги фактидан тадбиркорлик фаолияти субъектларининг қонуний фаолиятига аралашиш ёки уни чеклаш учун асос сифатида фойдаланиши мумкин эмас, деб кўрсатилган.

Ушбу Қонуннинг 39-моддасида эса тадбиркорлик субъектларининг фаолиятини текшириш назорат қилувчи органлар томонидан қонун ҳужжатларига мувофиқ режали тартибда, назорат қилувчи органлар фаолиятини мувофиқлаштириш бўйича махсус ваколатли органнинг қарорига биноан йилига бир марта амалга оширилиши мумкинлиги кўрсатилган. Ўтказилаётган текширишлар тадбиркорлик субъектлари фаолият олиб боришига тўсқинлик келтириб чиқармаслиги лозимлиги қайд қилинган.

Вазирлар Маҳкамасининг «кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришни рағбатлантириш бўйича республика мувофиқлаштирувчи Кенгаши фаолиятини фаоллаштириш тўғрисида»ги 57-сонли қарорига асосан хусусий тадбиркорларнинг бузилган ҳуқуқларини тиклаш мақсадида уларнинг манфаатларини кўзлаб, етказилган моддий ва маънавий зарарни ундириш бўйича Адлия бошқармаси туман судларига даъво аризалар киритиш ишларини давом эттирмоқда.

Тошкент шаҳар «Олой» бозорида жойлашган, хусусий тадбиркорлар В. Ниғматова, М. Умарова ва О. Халиловалар савдо қилаётган дўконда туман ДСИ ходимлари З. Шералиева ҳамда М. Ҳакимовлар томонидан савдо қоидалари бажарилиши юзасидан текширув ўтказилган ва текширув далолатномасига биноан 22 турдаги, 2189 дона 447058 сўмлик ўқув қуролларининг сифат сертификати йўқлиги важ қилиниб, уларнинг товарлари олиб қўйилиб, тадбиркорларнинг дўкони муҳрлаб кетилган. Текширув натижалари юзасидан хусусий тадбиркорлар В. Ниғматова, М. Умарова ва О. Халиловаларга нисбатан Ўзбекистон Республикаси маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 166-моддаси 1-қисми билан маъмурий иш қўзғатилиб, мазмунан кўриб чиқиш учун туман судига юборилган. Мазкур маъмурий ишлар туман суди судьяси томонидан кўриб чиқилиб, тадбиркорларнинг ҳар бирига 5250 сўмдан жарима ҳамда далилий ашё бўлган 447058 сўмлик ўқув қуролларини давлат фойдасига мусодара этиш жазолари тайинланган.

Туман судининг қароридан норози бўлган тадбиркорлар В.Ниғматова, М.Умарова ва О.Халиловаларнинг хусусий шикоятлари туман суди раиси томонидан кўриб чиқилиб, судга тақдим этилган «Тошкент минтақавий стандартлаш, метрология ва сертификатлаш маркази» директорининг далилий ашё сифатида олиб қўйилган ўқув қуроллари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил 12 августдаги 409-сонли қарори билан тасдиқланган «Мажбурий равишда сертификатлаштириладиган маҳсулотлар рўйхати»га киритилмаганлиги ҳақидаги хатига асосланиб, тадбиркорларнинг ҳаракатларида қонунбузарлик аломатлари йўқлиги сабабли Ўзбекистон Республикаси Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекси 271-моддасининг 1-бандига кўра маъмурий ишлар тугалланиб, 447058 сўмлик ўқув қуроллари уларга қайтариб берилган.

Тадбиркорлар В.Ниғматова, М.Умарова ва О.Халиловалар туман ДСИ томонидан ўтказилган текширув жараёнида З.Шералиева ҳамда М.Ҳакимовларга ўқув қуроллари республика ички бозорларидан сотиб олинганлиги ва бунда сифат сертификатлари олинмаслигини таъкидлаган бўлишса-да, солиқ инспекцияси ходимлари уларни инобатга олмай, асоссиз равишда далолатнома тузишиб, уларга нисбатан маъмурий ишлар туман судига юборилган. Шу сабабли туман ДСИ ходимлари З.Шералиева ва М.Ҳакимовларнинг ноқонуний ҳаракатлари натижасида хусусий тадбиркорлар В.Ниғматова, М.Умарова ва О.Халиловаларга ҳам моддий, ҳам маънавий зарар етказилган деб топилиб, уларга 2 ойдан ортиқ вақт мобайнида тадбиркорлик билан шуғулланмаганлиги оқибатида, солиқ ва суд идораларига узоқ вақт қатнаганликлари натижасида моддий зарар кўрганлиги учун 399 минг сўм маънавий зарар кўрганлиги учун 300 минг сўмни айбдор шахслардан ундириш ҳақида туман судига даъво аризалари киритилди. Юнусобод туман судининг 2000 йил 16 июнь кунидаги ҳал қилувчи қарорига асосан мазкур даъво аризалари қаноатлантирилиб, хусусий тадбиркорлар фойдасига З.Шералиева ва М.Ҳакимовлардан 399 минг сўм моддий ва 300 минг сўм маънавий зарарлар солидар тартибда ундириш белгиланган.

Шунингдек, Адлия бошқармаси томонидан тегишли мутахассисларни жалб қилган ҳолда тадбиркорларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш мақсадида улар билан доимий равишда учрашувлар ўтказиб борилмоқда. Тошкент шаҳрининг Бектемир, Сирғали, Юнусобод, Яккасарой, Шайхонтоҳур, С.Раҳимов туманларида 2000 йилнинг июнь ойида кичик ва ўрта тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ва ҳимоя қилиш масаласига бағишланган йиғилишлар ўтказилди. Йиғилишда туман ҳокимлари, ҳуқуқ-тартибот органлари ходимлари, шаҳар ва туман солиқ идоралари ходимлари, банк тизими мутахассислари, шаҳар ва туман товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси раислари, Тошкент шаҳар хўжалик суди судьялари, Адлия вазирлиги мутахассислари, нотариал идора раҳбарлари, туман фуқаролар йиғини оқсоқоллари фаол иштирок этишиб, тадбиркорларнинг саволларига батафсил жавоб бердилар.

Шаҳар Адлия бошқармасининг кичик ва ўрта тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ва ҳимоя қилиш бўлими томонидан 2000 йил 17 апрелидан 30 июнига қадар 162-92-42 рақамли «Ишонч телефони» орқали кўплаб тадбиркорлардан ахборотлар қабул қилинди, уларнинг барча мурожаатлари бўйича телефон орқали батафсил тушунтиришлар ҳамда тегишли ҳуқуқий ёрдамлар берилди. Телефон орқали тадбиркор Р.Ёқубов, Акмал Икромов туман нотариал идораси томонидан микрокредит олиш учун зарур бўлган қарз шартномасини расмийлаштириш масаласини пайсалга солинаётганлиги ҳақида мурожаат қилганидан сўнг унга тегишли ҳуқуқий ёрдам берилиб, мурожаат ижобий ҳал этилди.

Ҳозирги кунда бўлимдаги «Ишонч телефони» ҳар куни соат 9 дан 18 гача ишлайди, унда тажрибали мутахассислар тадбиркорларга ҳуқуқий ёрдам бериб келмоқда. Тадбиркорларнинг қонуний манфаатларига зарар етказилганлиги аниқланган тақдирда уларни дарҳол бартараф этиш чоралари кўрилмоқда. Бундан ташқари Адлия бошқармаси тадбиркорларни асоссиз текширишлардан ҳимоялаш бўйича шаҳар ва туман товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палаталари билан биргаликда Адлия вазирлиги томонидан жорий қилинган «текширишларни рўйхатга олиш китоби»ни тарқатиш кенг тарғиб этилиб, у шаҳардаги фаолият кўрсатаётган кичик ва ўрта тадбиркорлик субъектларига етказилмоқда. Бу борада ишлар давом этмоқда. Тошкент шаҳрида фаолият кўрсатаётган барча хусусий тадбиркорларга «Текширишларни рўйхатга олиш китоби»га эга бўлишларини зарур деб ҳисоблаймиз, чунки бу китоб уларни мансабдор шахсларнинг ноқонуний текширувларидан ҳимоя қилиш воситасидир.

Одилжон АЛЛАЕВ,
Неъматжон АКБАРОВ,
Маҳмуд РАҲМОНОВ,
Тошкент шаҳар Адлия бошқармаси мутахассислари.

Анжуманлар

ТАРАҚҚИЁТ МЕЗОНИ

Акмал Икромов тумани ҳокимлигида Маънавият ва маърифат кенгашининг навбатдаги бўлиб ўтган йиғилишида жумладан, жамиятимизда эркин фуқаро маънавиятини, озод шахсни шакллантириш масаласи долзарб эканлиги, ҳар соҳада маънавий-маърифий ишларни янада яхшилаш, аввало раҳбар маънавиятини юксалтириш, кадрлар масаласига жиддий эътибор бериш, жойларда Президентимиз ва ҳукуматимиз қарорларининг кенг тарғиб қилинишига эътиборни қаратиш лозимлиги ҳақида туман ҳокими А. Маҳмудов тўхталиб ўтди.

Мустақиллигимизнинг 9 йиллик байрами арафасида турган Ўзбекистонимизнинг кўп йиллик тараққиёт йўлини босиб ўтганлиги, унинг жаҳонга юз тутишида иқтисодиётда, ижтимоий ҳаётда, маънавият ва маърифат соҳаларида эришилган ютуқларни фахр билан тилга олса арзигулик эканлиги таъкидланди. Туман аҳолиси, хотин-қизлар, айниқса, ёшлар ўртасида маънавий-маърифий ишларни кучайтириш, уларни оилага, маҳалласига, Ватанига муҳаббат, ўзлигини англашга, аждодларимиз маданий меросларига ҳурмат ва садоқат руҳида тарбиялаш борасида туман хотин-қизлар қўмитаси, «Маҳалла», «Камолот», «Нуроний» жамғармаларининг ҳамкорликдаги иш фаолияти сезиларли натижалар бераётгани, ташкилот ва муассасаларда, маҳаллаларда ўтказилган 100 га яқин мавзулардаги маънавият ва маърифатга оид суҳбатлар, учрашувларнинг таъсирчанлигини ошириш юзасидан фикр-мулоҳазалар билдирилди.

Йиғилишда ҳар чоракда Маънавият ва маърифат кенгашининг жойларда олиб борган ишлари, қўлга киритган ютуқ ва камчиликлари юзасидан ҳисобот бериб боришга келишилди.

Сайёра МУҲАММАДЖОНОВА.

Тўёна

КЎНГИЛ МУЛКИГА АЙЛАНАДИ

Республикамизда энг кекса маънавият масканларидан бири ҳисобланган «Ўзбекистон» нашриётини фақат мамлакатимизда эмас, балки чет элларда ҳам яхши билишади. Бу маърифат даргоҳи мамлакатимиз ноширчилигига асос солган, унинг тамал тошини қўйган, ўз анъаналари ва тажрибаларига эга бўлган зиё маскани ҳисобланади.

Бизнинг «Ўзбекистон» нашриётининг бош муҳаррири Турғун Назаров билан суҳбатимиз нашриётда айни кунларда чоп этилаётган янги нашрлар хусусида бўлди.

— Мамлакатимизнинг мустақилликка эришиши нашриётимиз ижодий жамоаси учун беқиёс даражада имкониятлар яратди. Нашриётда ижтимоий-иқтисодий ва оммавий-сиёсий адабиётлар, ўқув адабиётлари, тасвирий босма маҳсулотлар, буюртмалар, китоблар ва зарур дарсликлар чиқариш билан шуғулланувчи таҳририятлар, мусаҳҳиҳлар, китоб безаш, техник таҳрир бўлимлари фаолият кўрсатмоқда.

Айни кунларда жамоамиз Истиқлолнинг 9 йиллигини муносиб кутиб олиш, намунавий режада белгиланган китобларнинг ўз вақтида чиқишига астойдил ҳаракат қилмоқдалар.

Республикамиз Президенти Ислом Каримовнинг асарлари, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси сессияларида, чет эл сафарларида, халқаро анжуманларда, Вазирлар Маҳкамасининг мажлисларида ва бошқа турли йиғилишларда сўзлаган нутқлари, суҳбатлари: «Ўзбекистон — келажаги буюк давлат», «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари», «Маънавий юксалиш йўлида», «Янгича фикрлаш ва ишлаш — давр талаби», «Бунёдкорлик йўлидан» каби китоблари чоп этилди. «Хавфсизлик ва барқарор тараққиёт йўлида», «Биз — келажагимизни ўз қўлимиз билан қурамиз» номли тўпламлар ва 2000 йилда Мустақиллик кунигача «Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт — пировард мақсадимиз» номли тўплам босмадан чиқади.

Айни чоғда мамлакатимиз ижтимоий-маданий ҳаётидаги муҳим саналарга, тантаналарга бағишлаб кўплаб китоблар чоп этамиз.

Амир Темур туғилган куннинг 660 йиллигига, Хива ва Бухоро шаҳарларининг 2500 йиллик тантаналарига, Аҳмад ал-Фарғоний таваллудининг 1200 йиллигига, Жалолиддин Мангубердининг 800 йиллик юбилейига бағишлаб нашр этилган китоблар шулар жумласидандир.

Шарқнинг буюк мутафаккирлари Беруний, Ал-Хоразмий, Форобий, Замахшарий, Ибн Сино, Улуғбек, Навоий, Бобур каби буюк зотларнинг бебаҳо меросидан халқимизнинг баҳраманд бўлишида баҳоли қудрат ўз ҳиссамизни қўшиб келмоқдамиз.

2000-2001 ўқув йили учун эса 80 га яқин номда қардош тиллардаги дарсликларни чоп этишга Халқ таълими вазирлиги ва Республика таълим марказидан буюртма олганмиз. Шунингдек, 1-синфлар учун 40 дан ортиқ номдаги дарслик босиб чиқарилди. Янги ўқув йили бошлангунча 2—11-синфлар учун ҳам дарсликлар чоп этиш ниятидамиз.

Булардан ташқари Адлия вазирлиги буюртмаси билан «Хотин-қизлар ва болаларнинг ҳуқуқларига оид қонун кафолатлари», «Оилавий муносабатлар маданияти ва соғлом авлод тарбияси» ва таниқли журналистлар В. Тюриков ва Р. Шоғуломовларнинг «Мустақил Ўзбекистон Республикаси» номли тўпламлари чоп этилмоқда. Республикада бўлган муҳим воқеалар, шонли саналар, катта корхоналарнинг ишга тушиши, қарорларга шарҳлар бу тўпламдан ўрин олган. Бу тўплам талабалар, ёшлар учун ўқув қўлланмаси бўлиб хизмат қилади.

Юртбошимиз Ислом Каримовнинг «Фидокор» газетаси мухбирига берган жавоблари «Миллий истиқлол мафкураси — халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир» номи билан тўплам бўлиб босмадан чиқди.

Нашриётимизда булардан ташқари буюртма бўйича қутлуғ саналар, юбилей тантаналарига бағишланган китоблар, рисолалар, альбомлар, буклетлар, плакатлар, тақвимлар, тўйхатлар, таклифномалар, байрам откриткалари ҳам мунтазам босиб чиқарилади.

Нашриётимиз биринчи галда китобхонларнинг талаб ва истакларини ҳисобга олади, тез ва сифатли нашр қилишни кафолатлайди.

Биз ўз олдимизга чоп этилаётган ҳар бир китобимиз ўқувчиларнинг кўнгил мулкига айланиб, уларнинг китоб жавонларидан ўрин олиши, ёшларни мард, ватанпарвар, ўз халқига садоқатли қилиб тарбиялаш, халқимиз билим савиясининг ошишида салмоқли ўрин эгаллашини мақсад қилиб қўйганмиз.

Шоира МУХАМЕДОВА суҳбатлашди.

Тошкент кўчаларидан бирида.

Нуқтаи назар

МЕҲР-МУҲАББАТ ГУЛИ

Мен бу воқеани узоқ йиллар тишимнинг кавагида асраб келдим. Давраларда айтиб юрдим. Қоғозга туширишга шошмадим. Шошмаганимнинг боиси, ҳар кимга ҳар хил таъсир қилди.

Тишимнинг ковагида асраб юрган воқеа эса мана бундай. Қўшнимиз Садир амаки узоқ йиллар фарзанд кўрмади. Йўқса, топган-тутгани беҳисоб. Уй-жой бут. Дастурхони эртаю кеч очиқ. Молу дунёси бору битта тирноққа зор. Девор-дармиён қўшниларнинг оғзини ёпиб бўлмайди. Кечги салқин тушиши билан кўча бошига чиқиб гап сотишади. Садир амаки мана шундай гап сотишларга бош қаҳрамон.

— Бошқа эркак бўлганида аллақачон бу хотиннинг паттасини қўлига тутқазарди.

— Айб хотинида эмас. Ўзида. Бу ўлгур қассоб мол деганни аямай сўяди. Бузоғини сўйса, она сигир қарғайди.

— Топган гапийиззи қаранг. Қассоб қарғишга қараб турадими.

— Касби шу бўлгач.

Қўшнилар гоҳ бепуштликни қассобга, гоҳ унинг хотинига ёпиштиришади. Биз болалар копток тепиб юриб, бундақа суҳбатларни кунора эшитамиз. Баъзида уйимиздагилар ҳам қассобни «муҳокама» қилишади. Ҳукм чиқарувчи кўп. Садир амаки эрталаб кетиб кун ботар-ботмас уйга қайтади. Гузар майдончасига қадам қўйгач, қўлидаги халтани ерга қўйиб, бизнинг ўйинимизни томоша қилади. Ҳар биримизнинг ҳаракатимизни кўриб силкиниб кулади. Кейин кафтини кафтига уч марта уриб бизни чақиради.

— Бўлди, бас, қани буёққа келинглар.

Дув этиб амакини ўраб оламиз. Садир амаки халтаси оғзини очиб, барчамизга майиз, туршак, ёнғоқ улашади. Амаки кетиши билан биз копток тепувчилар, деворга елкамизни тираб, оёғимизни чўзиб, соярoқ жойга ўтириб оламиз. Амаки берган қувват дорини тинчитмагунча майдонга тушмаймиз.

Буни кўрганлар яна гапга тушиб кетишади.

— Садирбой хўб болапарвар-да.

— Шу бечорани ҳам супрасидан қуруқ қўймасин.

Энди ўйлаб кўрсам олқишу қарғиш ёнма-ён яшар экан. Иккаласининг орасига кириб ғийбату ҳасад тирикчилик ўтказар экан.

қадам қўядиган жойимиз ўз-ўзидан мачит бўлади. Ҳали бирорта мусулмоннинг мачит атрофига ахлат тўкканини биров кўрган эмас. Ҳатто болалар ҳам бу ишни қилишдан тийинади. Очиғи, чўчийди. Қўрқади. Ёши кексалар гуноҳга ботасан деб қулоғига қуйишган. Бу удум азалдан ана шундай давом этиб келаяпти. Мачитга борган одам ҳалолу покиза бўлиб, таҳорат олиб, бежирим кийиниб, очиқ чеҳра билан йўлга чиқади. Юзма-юз келган билан қўл олишиб, табассум ҳадя қилади. Мачитда тумшайган, ғижинган кимсани кўрмайсиз.

Ана шу ерда Садир амакини эслашга мажбурман. Амаки, кўча-кўйда ётган шиша синиғини, тош парчаларини укача туғилмасдан олдин ҳам териб, қадам босмас жойга ташлаб ўтарди. Биз мазахўракларни тўплаб, ёз кунлари кўчанинг у бошидан бу бошигача сув септирарди. Садир амаки бир ёқда қолиб, ўтган-кетгандан раҳмату дуони биз олардик. Кейин бу ҳаракатни укаларимиз давом эттирди.

Мачитга намозхонлар покдил бўлиб бориши аниқ. Бугунликда бу гапни каттаю кичик билади. Лекин кечаги кунларгача мачиту мадрасаларнинг аҳволи нечоғлик эди. Харобага, ташландиққа ўрганган кўз ҳадеганда гўзалликни илғаб олмайди. Мана шундан кейин турли тарбияларга мурожаат қиламиз. Қотиб, ўрганиб қолган кўникма деворларини бузишга келамиз. Одамнинг чангини қоқамиз.

Сўнгги муқаддас макон — бу ҳар биримизнинг охир-оқибат борадиган жойимиз. Мозорга қадам қўйган одам бир фурсат бу дунё ташвишларини тамом унутади. Абадиятни ўйлаб кетади. Қабрлар оралаб юриб не-не зотларни эслайди. Қилмишларини кўз олдига келтиради. Фикран тиниқлашади. Ўзини тергашга тушади. Беихтиёр тавбага ўтади. Руҳан тозаланади. Охиратини ўйлайди.

Биз учун янгилиги шуки, нега энди уйга қайтишимиз билан кўпчилигимиз тамом ўзгариб кетамиз. Ота-боболаримиз қуриб кетган макон, ёки нафас олаётган остонага қадам қўйишимиз билан олқишу қарғишу унинг ўртасига ин қуриб олган қусурларни бошлаб юборамиз. Ҳали тоза осмонда юрганларимиз ёддан кўтарилади.

Яқин-яқингача ота-боболаримиз ширин-ширин суҳбатга, ки-

Болаликда бундақа тушунчалар қайда. Тенггу тўшлар ёқавайрон бўлсакда кун ўтмай ярашиб, апоқ-чапоқ бўлиб кетаверардик. Жанжални ота-оналаримиз қиларди. Ҳафталаб бир-бирлари билан гаплашмай, тумшайиб юришарди. Лекин текин томошадан қолишмасди.

Шу зайлда кунлар ўтиб борарди. Қулоқларимиз кўникма ҳосил қилган кунларнинг бирида маҳалла бўйлаб хушхабар тарқалди.

— Садир қассоб фарзанд кўрибди.

— Эшитдингизми, хотини ўғил туғибди.

Хушхабардан қуруқ қолмайлик деб, биз, кассобнинг эски қаддонлари чақалоқ туғилган хонадон томон чо[illegible]

Садир амаки бизларни бирма-бир пешонамиз[illegible] ўпиб, бағрига босди.

— Янгаларинг сизларга укача туғиб берди.

Бўйнимизни чўзиб ичкари уйга мўраладик. Гап сотиб юрганларнинг бари шу ерда.

Амаки чўнтагидан бир ҳовуч пул чиқариб, ҳаммамизга суюнчи улашди.

Кўп ўтмади. Укачанинг бир оёғи калтароқ эканини эшитдик. Эшитдигу, бу хабар ўнг қулоқдан кириб, чап қулоқдан чиқиб кетди. Фақат уйдагиларнинг «бечорагина-ей» дегани эсда қолди. Асосий эсда қолгани эса, укачанинг мактабга бориши бўлди. Садир амаки ўғлини опичлаб йўлга тушди. Эски дўстлари сифатида биз ҳам икки ёнида бораяпмиз. Амаки юрган йўлида синиқ тош, шиша синиғини эгилиб терарди. Елкасида укача. Шу зайлда мактабга етиб бордик. Амаки боласини синфга киритишдан олдин бизга қаттиқ тайинлади.

— Жигарларим, болам кўча-пўчага чиқиб, адашиб кетмасин, бохабар бўлиб туринглар.

Еган оғиз уялади деган гап бор. Укачанинг меҳрибони — бизлар кўп эдик. Кўп эдигу амаки барибир бизга ишонмасди. Ўзи келиб, боласини олиб кетарди. Қайтишда ҳам йўлни тозалаб борарди. Биз барибир амакига унча тушунмасдик. Ўзимизга келсак, кунда бўлмасада ҳафтада бир марта тош-пошга урилиб бармоғимиз кўчар. Шиша синиғига-ку товонимиз ўрганиб қолганди. Балки болаликнинг завқи шундадир. Амаки укачани еру кўкка ишонмай, юрган йўлида дўнглик кўрса текислар, чуқурча кўрса, эринмай кўмиб ўтарди.

Амакини қўяверинг, унинг бу ҳаракати аста-аста ўзимизга ҳам кўчди. Муҳими, Садир амаки ярим мажруҳ ўғлини оқ ювиб, оқ тараб деганларидек, ука қилиб бизнинг даврамизга қўшди. Амакидан меҳр кўрганимиз учун биз ҳам укачадан меҳру оқибатимизни аямадик. Укачанинг бир томонга қийшайиб, ликонглаб юриши эсдан чиқиб, у ҳаммамизнинг сафдошимизга айланди.

Бу кунларга келиб тарбиянинг турлари кўпайди. Келинг, баъзи бирларини эслатиб ўтай. Илмий жиҳатдан мана бундай иборалар пайдо бўлди. Иқтисодий тарбия. Экологик тарбия. Жисмоний тарбия. Меҳнат тарбияси. Тарбиянинг санаб-саноғига етиб бўлмайди. Ният битта. Бола тарбияси. Болани элу юрт сафига қўшиш. Одам қилиш. Таълим қучоғига тарбия орқали олиб кириш.

Кўриниб турибдики, тарбияни бўлак-бўлакларга бўлиб, ақл ўргатувчилар, дарс берувчиларнинг сони ошиб боряпти. Дарахт эккан одам, мен экдим. Ниҳол тагини юмшатиш фалончига тан. Бачки шохларини қирқиш фалончиники демайди. Яна битта суғорувчиям керак бўлади. Бор гапни айтсам, кўчат эккан боғбон барисини эплайди. Чунки у ўз номи билан боғбон.

Бола тарбияси, унга меҳрибонлик, фақат оиладан бошланади. Бу ота-онанинг бош вазифаси, инсоний бурчи.

Бекорга Садир акани эсламадим. У ҳаммамизнинг меҳримизни қозониб, укачани бизнинг қаторимизга қўшди. Йўқса, ўша гапчилар «бу ногирон болани болалар уйига топширса керак» деган миш-миш ҳам тарқатишганди. Кейинчалик биз суйган укача уйланди. Садир амаки этак-этак невара кўрди. Амакининг армонлари тарқалди кетди. Гапчиларнинг гапи қолди.

Мен Садир амакини эслаш билан бирга дабдурустдан тарбия майдонига ўтиб кетдим. Бу дунёда учта муқаддас жой борлигини ҳеч ким инкор қилмайди. Албатта биринчиси туғилиб ўсган остонамиз. Ватан остонадан бошланади дейишимиз бежиз эмас. Ўз уйимизда нимани кўрсак, барибир унинг аксини кўчада такрорлаймиз. Уйда суҳбатнинг нишоби қайси томонга бориб оғса, билингки, унинг бир учи ишхонангизда давом этади. Олқиш ҳам, қарғиш ҳам, суҳбатнинг қоқ орасига кириб олади. Қолган қусурлар улардан паноҳ излаб этагингизга ёпишиб юраверади.

Остонасини улуғлаган одамнинг қадами бошқачароқ бўлади. Пок ниятли хонадонда яхшилик дарахти кўкараверади. Иккинчи тобхонлик даврасига болаларини олиб кирарди. Эшит, эшитганинг қолади, дейишарди. Унга жавобан тўртта момо йиғилса, қиз болаларни тўплаб, нина ушлашни, кашта тикишни, уй, кўчада қайси супургини ишлатишни ўргатишарди.

Ҳар бир кўчада, маҳаллада биз ҳавас қиладиган, барчамизга намуна бўладиган инсонлар кўп эди. Биз ана ўшалардай бўлишга интилардик. Кўча бошига чиқиб гап сотувчилар кейинроқ пайдо бўлди. Бунинг ҳам бош сабаби, урф-одатларимиз юзига оёқ қўйган йилларда бизга қарғиш тегди. Ҳасад, ғийбат чангалзори атрофимизни ўраб олди. Ғайрат сўнди. Бесуяк тил кучланди...

Бобомнинг асли касби боғбон эди. Шунданми, бола-чақа ҳақида гап кетса... «Фарзанд — меҳр-муҳаббатнинг гули» дерди. Бобомнинг бу сўзлари миямга ўрнашиб қолган.

Ёзувчи сифатида кузатганим шуки, тетапоя қилаётган боладан ҳушёри бўлмаса керак. Биласиз, оёғи, тили чиқаётган чақалоқ тўрт томонга талпинади. Лекин ҳамманинг қучоғига бирдай киравермайди. Унинг сезгирлиги шу қадарки, кўнглингиз очиқ бўлса, қучоқлаб, кўксингизга бошини қўяди. Агар ёқтирмай қолса, кўзингизга кўзи тушиши билан чирқиллашга тушади. У хаёлингиздан кечаётган ўйларни, нохолисликни дарров сезади. Ўзини олиб қочади. Сиз унга қанча яқинлашишга уринманг, барчаси чиппакка чиқади. Негаки, сизнинг қарашингиз унинг меҳр гулини сўлдиради. Ёқтирмаслик шу йўсинда давом этаверади.

Гапни Садир амакидан бошлаб, бир учини уч муқаддас даргоҳга боғладим. Амаки ҳаммага намуна бўладиган фарзанд ўстирди. Хонадон, остонасини яшнатди. Беқарз, бегидир умр кечирди. Ҳаракати, гап-сўзи билан намуна бўлди. Одамийлик қиёфасини ўзгартирмади.

Қиёфасини ўзгартирганлар эса оз эмас. Болаларни эмас, ана шунақаларни тарбиянинг турли турларига солиб тарбиялагинг келади. Болалар, такрор айтаман кузатувчан бўлади. Бир кўнгли қолса, айтганингизни қилмай қолади. Ҳаракатингизни кўриб, сиздан ихлоси қолади. Сиз юрган йўлдан юрмайди. Ёки, аксинча, қулоғига чалинган гапга эргашади.

Бу гап балки майдароқдир. Боланинг ёши улуғлар, ёши улуғларнинг болалар олдидан ўтишининг ўзига яраша одоби бор. Тўп бўлиб, ўйнаб турган болалар ёнидан чайқалиб, беписанд ўтсангиз, сира-сира сизга салом бермайди. Қуш қараш қилиб тикилиб тураверади. Бора-бора сиздан ўзини олиб қочади. Хонадонда бу ҳолни кўрса, уйдан безади.

Меҳру муҳаббатимизнинг гуллари биздан нима кутаяпти. Шоир амакилар кўпроқ қўшиқ ёзинг, биз ашула қилиб айтяпмиз, деяптими? Йўқ. Улар бизга намуна бўлинг, деяпти.

Ота-онасидан дилгир бўлган бола, эртага беозор ўсади деб ким ўртага тушади. Меҳрни тил билан боғлагандагина ҳар қандай бола муқаддас жойларда ўсаётганини, шу ердан нафас олаётганини ҳис қилади. Атрофдагиларга ишонади.

Бунда албатта оила бошлиғи — ота намуна бўлиши керак. Керак деган сўз ортиқча. Шарт.

Устоз шоиримиз Ғафур Ғулом не-не қуюқ, суюқ дастурхонларни кўрган. Ўзбекона иззату икром фақат ана шу алломага насиб этган. Ғафур ака қайси туман, қишлоққа бормасин, эшигидан тўғри кириб бориб, уйингнинг тўрини кўрсат, мен Ғафур Ғулом бўламан деб, хонадон эгаси билан дарҳол тил топишиб кетган.

Гувоҳлик беришим шуки, Фарғона водийсига борасизми, Зарафшон томон ўтасизми, қўйингчи, Ўзбекистоннинг қай бурчига борманг, «Бизнинг уйда Ғафур Ғулом меҳмон бўлган» дегувчиларни учратасиз. Улуғлаш шу қадарки, баъзи хонадонларда устоз шоиримиз пойига тўшалган яккандозлар, тўшаклар то ҳануз авайлаб асралмоқда. Ана шундай улуғ устоз ҳам дастурхонда тансиқ меваларни татиб тургач, бирдан сапчиб туриб, менинг оғзим теккан меваларда болаларимнинг ризқи бор, худди ана шу хилларидан харид қилиб, Тошкент сари шошар экан. Бу ҳаракати билан оталик, хонадон бошлиғи меҳрини бошқаларга юқтирар экан.

Тарихда мисоллар жуда кўп бунга деганларидек, шарқона тарбиянинг иккинчи томонида — оталар туради.

Меҳру муҳаббатнинг гули бўлмиш фарзандлар ота-онага қараб остона ҳатлайди. Элу юртга қўшилади. Оқибат дарахтини экади. Оқибат дарахти гулга кирмас экан, ана шундан кейин тарбиясизлар кўпаяди. Уйида меҳр кўрмаганлар, кўзини, қалбини гўзалликка тўлдирмаганлар, дийдаси қаттиқ бўлиб ўсади. Катта оқимга қўшилолмай, истаган кўчага кириб кетаверади.

Сафар БАРНОЕВ.

ШАРҚ ДУРДОНАЛАРИ

Ўз-ўз ўрганиб доно бўлур...

• Келтиришларича, Жамшид яшаган қадимий айёмда тўрт киши ўзаро ҳамдам бўлиб, сафар йўлини ихтиёр қилдилар. Уларнинг бирида қимматбаҳо гавҳар бўлиб, уни Жамшидга туҳфа сифатида олиб кетмоқда эди. Қаерда тунамасинлар гавҳар эгаси тугунларни очиб гавҳарнинг турган ёки турмаганлигини текширар эди. Буни сезган улфатлардан бири гавҳарни ўғирлаш пайига тушди. Тунларнинг бирида гавҳар соҳибини ғафлат босиб, улфат вақтни ғанимат билди ва гавҳар соҳибининг боши остидан гавҳарни тортиб олди.

Гавҳар соҳиби эрталаб уйғониб гавҳарнинг йўқолганини сезди. Оҳ тортиб ўзига деди: «Чидашдан ўзга иложим йўқ! Ҳозир бу сирни ошкор қилиб бўлмайди! Улар уч киши, мени ҳалокатга маҳкум этишлари ҳеч гап эмас. Уларга туҳмат қилсам, бошимни кесадилар».

У шундай ҳаёл билан сабр отига минди.

Душманни енгувчи кучинг бўлмаса,
Фурсати келгунча сабр қил доим!

Сайёҳлар кўзлаган манзилга етиб келдилар. Фурсатни топиб, Жамшидга вазир орқали воқеани етказдилар. Жамшид мусофирларни саройга чақиртириб воқеани эшитди ва гавҳарни талаб қилди.

Жамшиднинг оқила ва зийрак қизи бўлиб отасининг ғамгин ҳолатини кўриб бунинг сабабини сўради. Жамшид воқеадан уни огоҳ этди. Қиз эса гул-гул очилиб отасига ғамни ўзидан қувишни, у эса гавҳарни ҳеч қандай қийноқларсиз қайтариб олишликни таъкидлади. Тўрт мусофирни қизнинг олдига юбордилар. Қиз уларни очиқ чеҳра билан кутиб олди. Меҳмонлардан ҳар бири ўз саргузаштларини айтиб беришини илтимос қилди. Тўрт мусофир йигит ҳар кеча келиб мусофирликда кечган онлари ҳақида ҳикоялар айтиб беришди. Тунлардан бирида қиз йигитларга бошига мушкул иш тушиб ҳайронликда қолганлигини айтди. Тарихларда зикр қилинишича, қадим замонда бир подшонинг қизи бўлиб, отаси уни ниҳоятда севар эди. Кунлардан бир кун қизнинг дарахтдаги гулга ҳавас билан қараб турганлигини кўрган боғбон йигит гулни олиб берди ва никоҳ куни қиз бир неча дақиқага келиб йигитга кўриниш бериб кетиши даркорлигини айтди. Қиз ҳам келишга ваъда берди. Қизнинг бўйи етиб шаҳзодага турмушга чиқди ва куёвга боғбон йигитга берган ваъдасини айтди. Шаҳзода қизнинг боғбон йигит билан учрашиб келишига розилик берди. Йўлда у аввал шерга, кейин эса ўғрига дуч келди. Шер яхши ўлжага йўлиққанлигидан ҳамла қилмоқчи бўлди, ўғри эса нозиккина, зебу зийнатлар билан безанган маликага дуч келганлигидан қувонди. Қиз уларнинг ҳар иккаласига ҳам ялиниб, ўзини қўйиб юборишларини, болалигида боғбон йигитга берган ваъдасининнг уситдан чиқиши лозимлигини уқтирди. Улар қизни қўйиб юбордилар. Қиз белгиланган манзилга етиб бориб қарасаки, боғбон йигит ухлаб ётибди. Уни уйғотиб қачонлардир айтган ваъдасининг уддасидан чиқиш мақсадида келганлигини билдирди. Йигит ўша вақтларда айтган гапларидан уялиб қизнинг уйига кетишига рухсат берди.

Қиз қайтишда шер ва ўғрига албатта учрашажаги ҳақида ваъда берганлиги боис ҳам уларга яна бир бор рўбарў келди. Ўғри деди:

— Эй олижаноб хотин, мен сени синаш учун қўйиб юборган эдим. Ваъдага вафо қилиб келдинг. Хотинга хиёнат қилмоқ пасткашликдир. Бор, кетавер, менга ҳеч нарса керак эмас!

Қиз унга раҳмат айтиб йўлга тушди. Шер ҳам :

— Эй ожиза, сен ҳақиқатан ҳам мард экансан! Бор, кетавер, рухсат бердим! — деди.

Қиз соғ-саломат эри олдига қайтиб келди. Жамшид қизи тўрт мусофир йигитга бу ҳикоятни баён қилгач, уларга деди:

— Эй йигитлар сизлар кўп тажрибага эгасизлар. Ҳар бирингиз ўз ақлингизга яраша айтингчи, йўлиққанлардан қай бири мурувватлироқ ва сабрлироқдир?!

— Улардан бири деди:

— Менимча, ҳаммадан кўра боғбоннинг ўғли жувонмардроқдир. Чунки зебу-зийнат билан ораста бўлган маҳбуба ўз оёғи билан келса ҳам, унга эътибор бермади.

Иккинчиси деди:

— Менимча, ўғрининг муруввати аълороқ. Чунки у ўғри бўлса ҳам зебу зийнатга ўралган аёлга тегмади!

Учинчиси эса:

— Менимча, шер мурувватлироқ, сабаби у йиртқич бўлсада луқмадан воз кечди.

Тўртинчиси:

— Менинг фикримча, эр мурувватлироқ. Тунда хотиннинг боғбон олдига боришига рухсат берди, — деди.

Жамшиднинг қизи уларга қараб:

— Ҳа, ҳаммангиз рост айтдингиз ва бу билан ўз дилингизда нимаики бўлса, ташқарига чиқардингиз. Чунки донолар: «Қозонда бори чўмичга чиқар» дейишган! — деди:

Назм:

Чинни коса қачон садо қилади,
Ўз сифати мадҳин адо қилади!

Сўнг қиз отаси олдига кирди ва деди:

— Гавҳар топилди, у ўғрини таъриф ва тавсиф қилган кишидир. У ўз таъриф ва тавсифи билан дилида борини аён қилди. Шерни мақтаган киши эса, еб-ичиш бандасидир. Эрни мақтаган киши эса, ҳамиятсиз ва беобрў кишидир. Сўнг ўғрини мақтаган кишининг хонасига одам юбордилар. Унинг нарсалари орасидан йўқолган гавҳар топиб келтирилди. Шундай қилиб, қийноқ ва жазосиз гавҳар қўлга киритилди.

Муҳаммад ЖАБАЛРУДИЙ.

Маҳмуд ҲАСАНИЙ таржимаси.

2000 йил — Соғлом авлод йили

ЭЛ СОҒЛИҒИ — ЮРТ РАВНАҚИ

Фарзандларимизни ҳар томонлама етук баркамол бўлиб етишиши учун аввало улар тарбиясига эътибор берган ҳолда турли нопок кучлар таъсиридан ҳам асрашимиз зарур. Зеро эл-юрт, ватан хизматига отланган ёшларимиз қалби ғаразли ниятлар билан булғанмасин.

Инсон саломатлиги ҳар нарсадан устун. Шу сабаб ҳам мамлакатимизда соғлом авлодни тарбиялаш учун барча шарт-шароитлар яратилиб, бунга катта эътибор қаратилмоқда. Яқинда Бектемир туманида жойлашган «Иргидромаш» заводида туман ҳокимлиги, «Соғлом авлод учун» жамғармаси таянч пункти томонидан «Ўткир юқумли ичак касаллиги»ни, «Спид ва наркомания»ни олдини олиш ҳамда болаларни соғломлаштириш мавзуида давра суҳбати бўлиб ўтди.

Тадбирда ушбу касалликларни келиб чиқиши сабаблари ва унинг олдини олиш чора-тадбирлари хусусида туман ҳудудий тиббий бирлашма педиатри Цен Зоя, Республика СПИД маркази лаборатория мудири Шавкат Ёқубовлар ва бошқа мутахассислар ўз фикр ва мулоҳазаларини баён этди.

— Одам бир ишни бажаришдан олдин унинг қай даражада ўз ҳаётига таъсир кўрсатиши тўғрисида маълумотга эга бўлиши керак, — деди туман ҳудудий тиббий бирлашма ҳамшираси Жамила Ўтабоева. — Ҳозирда айрим ёшларимиз ўртасида айниқса чекиш-ичишга ружу қўяётганлар сони кўпаймоқда. Бу ҳолат албатта фақат ўзига эмас балки атрофдагиларга ҳам ўз таъсирини ўтказади. Булар бир-бирига боғлиқ нарсалар. Чеккан одам ичади, кейинчалик унинг меъёр даражаси кўпаяди. Укалари, ўртоқлари ундан андоза олади. Ва ниҳоят фарзандлари заҳарланади. Шу сабаб ҳам бугунги йиғилишимизда булар тўғрисида чуқурроқ тўхталиб ўтдик. Чунки фарзанд тарбияси ота-оналарга кўпроқ боғлиқдир.

Очил ХАЗРАТОВ.

Самога сочилган юлдузлар

ҲАМОН СЕНИ ЭНТИКИБ ҚЎМСАЙМИЗ

Мамлакатимиз футболи ривожи ҳақида сўз кетганда, шубҳасиз севимли жамоамиз «Пахтакор»нинг фаолиятига тўхталмасликнинг сира иложи йўқ. Сабаби 1956 йилдан собиқ Иттифоқ чемпионатининг биринчи, сўнгра 1960 йилдан олий лигасида ўйнаб чиройли ҳамда эсда қоларли ўйинлари билан «Пахтакор»имиз аллақачон Ўзбекистоннинг фахру ифтихорига айланиб улгурган ва оламга довруғи кетганди. Айниқса 60-йиллар футболида ёрқин из қолдирган маҳоратли футболчилар Геннадий Красницкий, Бородар Абдураимов, Ҳамид Раҳматуллаев, Идгай Тазетдинов, Акмал Азизхўжаев, Лазиз Максудов, Олег Моторин, Юрий Пшеничников, Сергей Доценко, Виталий Суюновлар дастлаб 1962 йилда олий лигада 6-ўринни эгаллашган, кейинроқ 1968 йилда эса собиқ Иттифоқ кубоги финалида қатнашиш шарафига муяссар бўлишганди. Ўша пайтдаги жамоанинг техник ва тактик жиҳатдан маҳорати агар муболаға бўлмаса, ҳозирги жамоамиздан кўп марта юқори даражада эдики, жаҳоннинг кўпгина довруғи оламни тутган жамоалари ҳам пахтакорчилардан мағлубиятга учрашган. «Ёр-ёр» фильмидаги футбол ўйини ҳақидаги эпизодни кўз олдингизга келтиринга, азиз газетхон. Шунда «Пахтакор» ўз майдонида Уругвайнинг машҳур «Насьонал» жамоасини 2:1 ҳисобида мағлубиятга учратади. Ваҳоланки, уругвайликлар Тошкентга келгунча собиқ Иттифоқнинг саккиз шаҳрида етакчи жамоалар билан ўйнаб, бирон марта мағлубиятга учрамаган, аксинча фақат ғалаба нашидасини сураётган эдилар. Инсонда фахр туйғусини уйғотувчи бу ширин, лаззатли онларни эслашдан мурод Красницкий ва Абдураимовларга издош сифатида 70-йилларда «Пахтакор» сафига Михаил Ан, Владимир Фёдоров, Василис Хадзипанагис, Анатолий Могилний, Тўлаган Исоқов, Александр Корченов сингари умидли ёшлар келиб қўшилишди ва жамоанинг шонли анъанасини муносиб давом эттиришди. Собиқ Иттифоқ чемпионатида ўзига хос чиройли ўйинлари билан танилган бу жамоа эндигина куч-қувватга, тажрибага тўлиб бораётганди, маҳорати ошаётганди. Айримлар бу фикримизга эътироз билдиришлари мумкин, ахир «Пахтакор» чемпионат ўйинларида совринли ўринларни ололмаганку, деб. Лекин жамоанинг хориж командалари ва собиқ иттифоқнинг донгдор жамоаларини кўп марта оғир аҳволга солиб қўйганини эсласак кифоя. 1975 йилда гарчанд «Пахтакор» олий лигани тарк этаётган бўлишига қарамай Киевнинг «Динамо»сини 5:0, 1:0 ҳисобида доғда қолдиргани ҳамон эсимизда. Ёки Владимир Фёдоров ҳамда Михаил Анларнинг собиқ Иттифоқ терма жамоаси таркибидан мустаҳкам ўрин олишганини, ўз чиройли, комбинацион ўйинлари билан футбол ишқибозлари қалбидан ўрин эгаллаб улгуришганини эсланг. Афсуски бевақт ўлим бу истеъдодларни орамиздан олиб кетди.

1979 йилнинг ўн биринчими ёки ўн иккинчими августи эди чамамда. Кечқурун радиодан «Динамо» (Минск) — «Пахтакор» ўйини ҳақидаги репортаж берилишини тўрт-беш ишқибоз қўни-қўшнилар кутиб ўтирибмиз. Қулоғимиз радиода. Аммо ушбу ўйин ўрнига аллақандай концерт берилди. Ҳайрон бўлдик. Эртаси куни мактабдан келаётсам қўшним Мурод ака дабдурустдан кўзларида ёш билан «эшитдингми, «Пахтакор» Минскка бораётиб, самолётда портлаб кетибди», деса бўладими. Гўё биров устимдан бир челак муздек сувни ағдариб юборгандек сесканиб тушдим.

— Ҳазиллашманг, ака.

— Сен билан бирон марта ҳазиллашувмидим. Тушунсангчи, Фёдоров, Ан йўқ энди. «Пахтакор» тамом.

Ҳақиқатан ҳам шу ёқимсиз суҳбатдан кейин орадан бир кун ўтгач Тошкент — Минск йўналиши бўйлаб парвоз қилаётган самолёт Днепродзержинск шаҳрида ҳалокатга учрагани ҳақидаги машъум хабар телевизорда эълон қилинди. Ачинарлиси ушбу самолётда пахтакорчилардан Олим Аширов, Михаил Ан, Равиль Агишев, Константин Баканов, Сирожиддин Бозоров, Юрий Загуменних, Шуҳрат Эшбўтаев, Александр Корченов, Николай Куликов, Владимир Фёдоров, Виктор Чуркин, Владимир Макаров, Сергей Покатилов, Владимир Собиров, мураббий Идгай Тазетдинов, маъмур Мансур Толибжонов, шифокор Владимир Чумаковлар ҳам бўлишган. Бу мусибатли хабар барчани гангитиб, саросимага солиб қўйди. Муболағасиз айтиш мумкинки, ҳозирда ҳам бу катта йўқотишнинг салбий таъсири сезилиб турганлиги рост. Чунки «Пахтакор-79» айни куч-қувватга тўлган, футбол бобида етарли тажриба ва маҳоратни ўзида жам қилиб чиройли, комбинацион ўйинларию эсда қоларли ғалабалари билан эл оғзига тушиб бўлганди. Юқорида таъкидлаганимиздек, гарчанд «Пахтакор-79» ўз тарихида 60-йиллар пахтакорчилари сингари олтинчи ўринни эгаллай олмаган бўлсада айнан 1979 йилни кўтаринки руҳда бошлаганлиги, сўнгги тўрт ўйиннинг барчасида ғалаба қозониб, медаллар сари дадил одим ташлаганлигини мухлислар ҳамон мароқ билан эслашади. Шу боис ҳам ҳар сафар куч-маҳоратга тўлган чоғларида ҳаётдан бевақт кўз юмган пахтакорчиларни хотирлар эканмиз, уларнинг энг яхши хислатлари, ўзига хос чиройли ўйинлари кино тасмалари каби кўз ўнгимизда намоён бўлаверади.

Ниҳоятда катта тезлик билан рақиблари жарима майдончасига ёриб кириб гол киритишда тенги йўқ ҳужумчи Владимир Фёдоровни, ёки жамоа ўйинини маҳорат билан бошқарувчи, диспетчер, кучли зарбага эга бўлган Михаил Анни, ҳимоя чизиғининг жони ҳисобланган, зарби ниҳоятда кучли футболчи саналган Олим Ашировни, техник маҳорати юқори бўлган Константин Бакановни, 20 ёшда бўлишига, олий лигада илк мавсумни ўтказаётганига қарамай рақибини моҳирона алдаб ўтишлари ва кутилмаганда аниқ, кучли зарбалари билан ишқибозлар меҳрини қозона олган Шуҳрат Эшбўтаевни эслаганда «нега ҳозирги «Пахтакор»да янги-янги истеъдодлар кам» дея ўйланамиз, барибир «Пахтакор-79»ни қўмсаб яшаётганимизни тан оламиз.

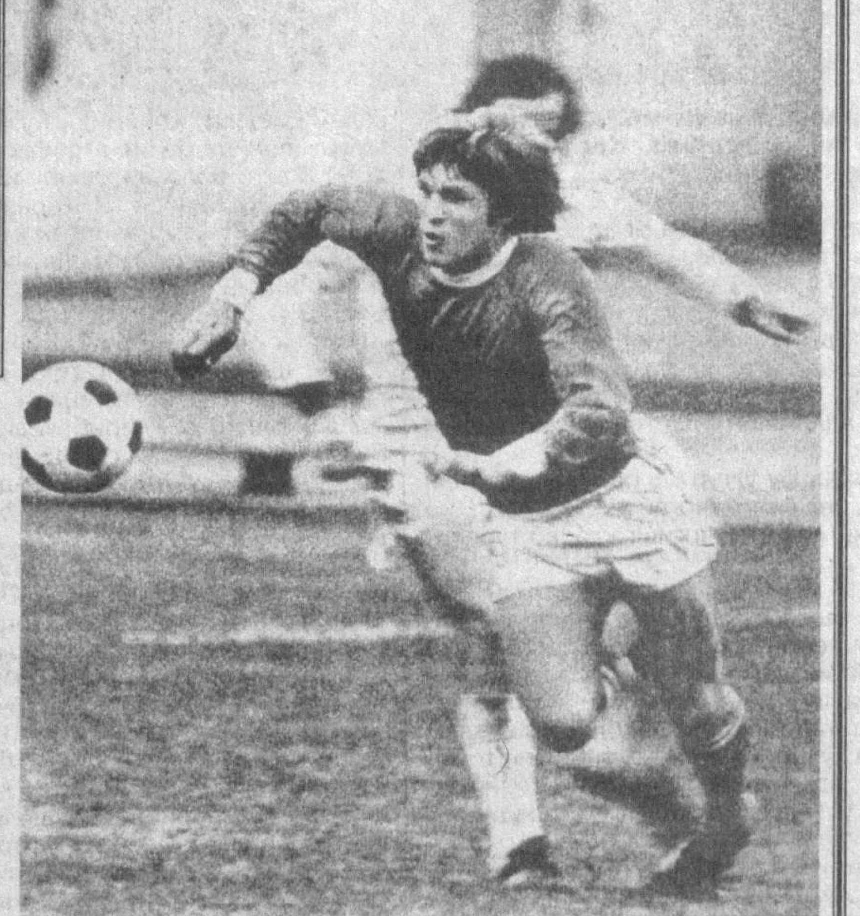

Ушбу мақолани қоғозга туширар эканмиз, аччиқ бўлса ҳам бир мулоҳазани айтишга жазм этдик.

Турли сабабларга кўра мазкур йилда «Пахтакор» миллий чемпионат ўйинларини муваффақиятсиз ўтказмоқда. Ҳар сафар стадионда пахтакорчилар ўйини қовушмаса ишқибозларнинг норозилик билан «Эҳ, Фёдорову Ан бўлганида, «Пахтакор»нинг ғалабадан боши чиқмасди», деган сўзларини эшитамизу, «Пахтакор-79» қалбимиз тўридан умрбод жой эгаллаганини сезамиз.

Аслини олганда «Пахтакор-79»нинг авиаҳалокатга учраганига ҳам мана йигирма бир йил бўлибди. Бир йигит умрига тенг шу йиллар мобайнида севимли «Пахтакор»имиз ҳаётида юлдузли онлар ҳам, депсинишлару чуқур таназзуллар ҳам юз берган. Жумладан, халқимиз орасида Ёқубжон номи билан машҳур бўлган Андрей Якубик етакчилигидаги жамоа собиқ Иттифоқ чемпионатида 1982 йилда яна 6-ўринни эгаллашга муваффақ бўлди, миллий чемпионатимизда эса «Пахтакор» икки бора чемпионликни қўлга киритиб, ҳатто биллур соврин соҳиби бўлди. Шу йиллар ичида Миржалол Қосимов, Азамат Абдураимов, Андрей Акопянц, Павел Бугало, Игорь Шквирин сингари моҳир футболчилар етишиб чиқдилар ва «Пахтакор» ҳамда терма жамоа ғалабаларига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшиб келмоқдалар. Бироқ ишқибозлар чуқур ҳаяжону ширин энтикиш билан «Пахтакор-79» ўйинларини эслаб, агар жамоа авиаҳалокатга учрамаганида албатта собиқ Иттифоқ чемпиони, жуда бўлмаганда, совриндори бўлар эди, дейишади. Дарҳақиқат, «Пахтакор-79»нинг ҳали очилмаган қирралари, забт этмаган чўққилари кўп эди. Мақолага нуқта қўяр эканмиз, «хотиранг қалбимизда мангу, «Пахтакор-79» деймиз.

Акбар ЙЎЛДОШЕВ.

СУРАТЛАРДА: (юқорида) ҳужумда Владимир Фёдоров; Константин Баканов (пастдаги суратда ўнгда) рақиблар дарвозаси томон интилмокда.

«ПАХТАКОР — 79» ХОТИРАСИГА БАҒИШЛАНАДИ

1979 йилнинг 11 августи ўзбекистонлик футбол ишқибозлари ёдидан сира кўтарилмайди. Зеро, шу куни Тошкентдан Минскка парвоз қилаётган самолёт Украинанинг Днепродзержинск шаҳри яқинида авиация ҳалокатига учраб, «Пахтакор» жамоасининг бутун асосий таркиби, команда мураббийси, шифокори, маъмури ҳаётдан абадий кўз юмганди.

Ушбу қайғули воқеага ҳам 21 йил тўляпти. Шу муносабат билан мамлакатимизда илк бор футбол фахрийлари ўртасида 1-халқаро турнир ташкил этилмоқда. Бундай мусобақани ташкил этиш ташаббуси билан халқаро тоифадаги спорт устаси Михаил Ан номидаги футболни ривожлантириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармасининг президенти Иннокентий Ан (Михаил Аннинг укаси) ва «Пахтакор»нинг таниқли ўйинчиси ва мураббийси марҳум Идгай Тазетдиновнинг турмуш ўртоғи Алла Тазетдиновалар чиқишди. Уларнинг ташаббусларини Ўзбекистон Республикаси футбол федерацияси ва «Пахтакор» жамоаси фахрийлари жамғармаси (раиси Эльмар Аминов) қўллаб-қувватлади.

Фахрийлар мусобақасида Украина терма жамоаси, Москванинг «Динамо», «Спартак», «Локомотив» жамоаларининг ўйинчилари билан кучайтирилган, ЦСКА (Москва), «Қайрат» (Алмати) ва «Пахтакор» (Тошкент) жамоалари иштирок этади. Турнир ташкилотчилари томонидан унинг кўнгилдагидек ўтиши учун кенг кўламдаги ишлар амалга оширилди, барча муаммолар ҳал этилди.

Мусобақа дастурига биноан барча фахрийлар бугун ҳалокатга учраган футболчиларнинг Боткин қабристонидаги ёдгорлик мажмуасини зиёрат қиладилар. Соат 17.00 да Ўзбекистон Миллий банки ўйингоҳида турнирнинг тантанали очилиш маросими бўлади. Сўнг бу ерда «Пахтакор» — «Қайрат» ва ЦСКА —Украина терма жамоаси беллашувлари ўтказилади. Жамоалар ҳар бири 30 дақиқадан иборат икки бўлим давомида тўп сурадилар.

10 август куни фахрийлар ўйинларидан бошқа вилоятлар ишқибозлари ҳам баҳраманд бўладилар. Жумладан, Ангренда ЦСКА — «Қайрат», Жиззахда эса «Пахтакор» — Украина терма жамоаси ўйинлари бўлиб ўтади.

Ҳал қилувчи 11 август куни эрталаб Ўзбекистон Миллий банки ўйингоҳида Украина —«Қайрат» баҳси, 17.30 да эса «Пахтакор» стадионида ЦСКА —«Пахтакор» беллашуви ўтказилиб, сўнг мусобақанинг тантанали ёпилиш маросими бўлади. Фахрийлар турнири қизиқарли дастурининг якунида ишқибозлар «Пахтакор — 79» жамоаси хотираси учун республика турнирининг «Пахтакор» ва «Нефтчи» (Фарғона) командалари ўртасидаги финал ўйинини ҳам томоша қиладилар.

Шуни айтиш керакки, фахрийлар жамоалари таркибидан марҳум пахтакорчиларни яхши билган, улар билан яшил майдонларда тўп сурган В.Астадовский, С.Ольшанский, А.Бубнов, Г.Штромбергер, А.Маховиков, А.Минаев, Ю.Роменский, М.Гурман, В.Маркин, Т.Сегизбоев, С.Байшаков, А.Убикин каби кўплаб таниқли чарм тўп усталари ўрин олган. В.Қаххоров мураббийлик қилаётган «Пахтакор» фахрийлари жамоаси ҳам Н.Любарцев, А.Яновский, Ё.Саъдиев, А.Азизхўжаев, Б.Серостанов, А.Убайдуллаев, С.Доценко, Н.Нортожиев, К.Новиков, Т.Исоқов, В.Солохо, В.Штерн, А.Якубик, Х.Оганесян, Б.Абдураимов, Г.Денисов, Р.Зокиров, А.Иванков каби ўзбек футболининг собиқ юлдузларидан ташкил топган бўлиб, ишқибозлар уларнинг тенгсиз маҳоратларидан яна бир бор баҳраманд бўлишлари мумкин.

Албатта, бундай жиддий турнирнинг ташкил этилиши бир қатор ҳомийлар кўмагини ҳам тақозо этади. 1-халқаро турнирнинг бош ҳомийси сифатида Тошкентда туғилиб-ўсган тадбиркор — ҳозирги кунда «Мобилизация ва тараққиёт» Россия жамоат бирлашмасининг президенти Лев Черной чиқди.

— Мен шуғулланаётган тадбиркорлик фаолиятининг манфаатлари Москвага кетишимни тақозо этган бўлса-да, бироқ менинг Ватаним Ўзбекистондир, — дейди Лев Черной. — Она шаҳрим Тошкентда мен футболни жон-дилимдан севиб қолганман. Дўстларим билан «Пахтакор»га ишқибозлик қилганимиз, ўйинчиларнинг маҳоратидан завқланганимиз, энг оғир баҳсларда жамоага ғалабалар тилаганимиз ҳамон ёдимда. Жамоанинг машъум авиация ҳалокатига учраган кунни ҳам ҳеч қачон эсимдан чиқармайман. Ўша вақтларда «Пахтакор»ни барча республикалар қўллаб-қувватлагани мен учун ҳаёт мактаби бўлиб қолди — муваффақиятларда биргаликда қувонишимиз, қийинчиликларни ҳамкорликда енгишимиз лозимдир. Шу сабабдан кўмакка эҳтиёж туғилганида мен четда туролмадим. Зеро, дўстлик — чегара билмайди.

Ўйлаймизки, ушбу турнир ишқибозларнинг қалбларидан чуқур ўрин олади ва анъанавий бўлиб қолади.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

Бу — қизиқ

БАНАН

Тропик мамлакатларда тарқалган. Кавказ ва Қримнинг Қора денгиз соҳилларида манзарали ўсимлик сифатида ўстирилади. Банан ҳаётида бир марта гуллаб, мева беради. Сўнгра танаси қуриб қолади, илдиз поясидан эса янги новдалар ўсиб чиқади.

Мевасининг оғирлиги 100г дан 400г гача. Мевалари 10-12 тадан шингилга йиғилган. 6-121 та шингиллар йиғилиб, пояда оғирлиги 50 кг гача шодалар ҳосил қилади.

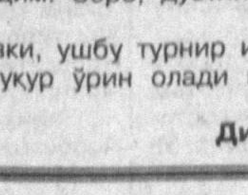

Янги териб олинган банан таркибида 18 фоиз крахмал бўлиб, банан пишиб етилган сари у қандга айлана боради. Пишган банан таркибида крахмал 2 фоизгача камайиб, қанд эса 19 фоизгача кўпаяди. Банан таркибида оз бўлса-да витамин С, каротин (провитамин А), витамин B1 ва пектин моддалари бор. Бананни 10 даражага яқин ҳароратда сақлаш мумкин, агар ундан паст ҳароратда сақланса, чириши ёки қора доғлар пайдо бўлиб, яроқсиз ҳолга келиши мумкин.

Дилдора СОДИҚОВА.

Саломатлик

ОВҚАТДАН ЗАҲАРЛАНИШДАН ЭҲТИЁТ БЎЛИНГ!

Озиқ-овқат маҳсулотлари инсон саломатлиги мувозанатини сақлаб туришда асосий озиқа манбаи ҳисобланиши билан бирга, касаллик келтириб чиқарувчи кўплаб микроорганизмларнинг кўпайиши учун энг яхши муҳитлардан ҳисобланади. Шу сабабли, озиқ-овқатлар маълум шароитларда юқумли ва паразитар касалликларнинг келиб чиқишида асосий омил бўлиб хизмат қилади.

Одатда озиқ-овқат маҳсулотлари микроблардан ҳоли ёки стерил бўлмайди, овқатнинг сифатига физик, кимёвий усуллар билан таъсир кўрсатмасдан уларни инфекциядан тозалаш мумкин эмас. Шу сабабли юқумли касалликлар ва овқатдан заҳарланишларнинг олдини олишда маҳсулотларга термик ишлов бериш, сақлаш шароитларига ва қоидаларига амал қилиниши катта аҳамият касб этади.

Овқатдан заҳарланишларнинг турлари жуда кўп бўлиб, уларни келтириб чиқарувчи омиллар касалликнинг у ёки бу турга мансублигини аниқлайди.

Заҳарланишнинг номикроб турига истеъмол учун яроқсиз заҳарли қўзиқоринлардан, ҳайвон ва балиқларнинг ички органлари (жигар, икра, секреция безлари) дан, куртаклаган картошкадан, ёввойи ўсимликларнинг уруғларидан, кимёвий моддалардан заҳарланишлар киради.

Заҳарланишнинг бактериал турлари ҳаётда тез-тез учраб туради, касалликнинг келиб чиқишига аксарият ҳолларда уй шароитида тайёрланган ва нотўғри сақланган овқатлар ҳамда технологик жараёнга риоя қилинмасдан тайёрланган консерва маҳсулотлари сабаб бўлади. Заҳарланишни келтириб чиқарувчи бактериялар — сальмонеллалар, ичак таёқчалари, стафилококклар, стрептококклар ва ботулизм таёқчалари ҳамда кўплаб микроблар ҳисобланади.

Сут ва сутдан тайёрланган овқатлар, кремли қандолат, музқаймоқ, дудланган гўшт, балиқ, парранда маҳсулотлари ва уй консервалари юқорида қайд этиб ўтилган микробларнинг яшашлари ва кўпайишлари учун қулай озуқа муҳит ҳисобланади, айниқса, маҳсулот сақланаётган жойнинг ҳарорати 4-8 даражадан юқори бўлса, микробларнинг кўпайиш ва уларнинг токсинларини ташқарига чиқариш жараёнлари тезлашади.

Озиқ-овқатларга бактериялар беморларнинг ёки касаллик қўзғатувчиларини ташиб юрувчи одамларнинг ифлос қўлларидан, нафас йўлларидан, парранда ва бошқа уй ҳайвонлари ҳамда балиқларни тозалаш жараёнида уларнинг ичагидан, тупроқдан ўтади.

Шаҳримиз аҳолиси ўртасида кейинги вақтларда овқатдан заҳарланишлар тез-тез қайд этилиб турибди. Аксарият ҳолларда овқат токсикоинфекциялари уй шароитида тайёрланган сабзавот консервалари, кремли қандолат маҳсулотлари, бозорлардан сотиб олинган дудланган балиқ, қўзиқорин, пиширилган лағмон хамирини истеъмол қилиш оқибатида келиб чиқмоқда.

Жорий йилнинг июль ойида содир бўлган гуруҳли овқатдан заҳарланишлар бўйича ўтказилган текширув ва таҳлиллар юқорида зикр этилганларнинг яққол далилидир.

Шаҳримиз фуқароларидан бири, кечқурун, ишдан қайтаётиб, бозордан ташқарида номаълум шахс томонидан уй шароитида тайёрланиб, целлофан халтачага қадоқланган пиширилган лағмон хамирини сотиб олади.

Келтирилган хамирга шўрва тайёрланиб, оила аъзолари ва меҳмонлар билан биргаликда кечки овқатга истеъмол қиладилар. Орадан 3-4 соат ўтгач, таомни истеъмол қилганларнинг ҳаммасида заҳарланиш аломатлари ривожланади, қоринда оғриқ, кўнгил айнаши, қусиш, тез-тез ич кетиши, тана ҳароратининг кўтарилиши, ҳолсизланиш каби шикоятлар билан беморлар юқумли касалликлар шифохонасига ётқизилдилар. Кўрсатилган малакали тиббий ёрдам натижасида уларнинг ҳаётлари сақланиб қолинди.

Яна битта оилада содир бўлган гуруҳли заҳарланиш ўрганиб чиқилганда, унинг сабаби ҳам бозордан, номаълум шахсдан сотиб олинган дудланган балиқ эканлиги аниқланди.

Ушбу заҳарланиш аломатлари маҳсулотни истеъмол қилгандан кейин, чамаси 10 соатлардан кейин ривожланган. Беморларнинг оғзида қуриш, ютинишнинг қийинлашиши, бош оғриши, буюмларнинг кўзга иккита бўлиб кўриниши каби шикоятлар билан заҳарланганлар шифохонага ётқизилдилар.

Заҳарланишнинг бу тури ботулизм эди. Агар беморларга малакали тиббий ёрдам кўрсатилиб, қонга махсус зардоб юборилмаганда, фожеа содир бўлиши мумкин эди.

Ҳурматли ҳамшаҳарлар! Саломатлигингиз ўз қўлингизда. Овқатдан заҳарланишларни оддий қоидаларга риоя қилган ҳолда олдини олиш мумкин.

Энг аввало бозорларда, аҳоли гавжум тўпланадиган жойларда, номаълум шахслар томонидан сотилаётган, сифати ва хавфсизлигини кафолатловчи ҳужжатга эга бўлмаган ҳар турдаги озиқ-овқат маҳсулотларини сотиб олишдан сақланиш керак.

Тез бузиладиган маҳсулотларни, айниқса, кремли тортлар, сут ва сутдан тайёрланган овқатларни совутгичларда қисқа муддат сақлаб истеъмол қилиш, бармоқларида, танасида, томоқ-бурни ва оғиз бўшлиғида йирингли касалликлари бор бўлган кишиларнинг овқат тайёрлашда иштирок этмаганлари мақсадга мувофиқдир.

Ҳозирги сабзавот ва меваларнинг айни пишган палласида уй бекалари консерва маҳсулотларини кўплаб тайёрлайдилар. Консерваларни тайёрлашда стерилизация, пастеризация режимига, хом ашёни ювиш қоидаларига риоя қилмаслик овқатдан заҳарланишнинг энг оғир тури — ботулизмнинг келиб чиқишига сабаб бўлишини унутмаслик керак.

М. ШОДИЕВ,
Тошкент шаҳар Давлат санитария-эпидемиология назорати маркази Бош врачининг ўринбосари.

Азиз синфдошимиз Абдуманнон Собиров! Сени 10 август — туғилган куninг билан табриклаймиз. Дунёдаги барча яхши тилаклар сенга ёр бўлсин.

Синфдошларинг!

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

«НАВРЎЗ УНИВЕРСАЛ БОЗОРИ» ОАЖ

акциядорларининг умумий йиғилиши 2000 йил 25 август соат 11.00 да ўтказилади. Манзил: Тошкент шаҳри, Буюк ипак йўли кўчаси, тракторсозлар маданият саройи.

Сизларга шуни маълум қиламизки, «Наврўз Универсал Бозори» жамиятининг 2000 йил 1-ярим йиллик молиявий-хўжалик фаолиятининг якунларига бағишланган йиғилиши кун тартибига қуйидаги масалалар қўйилиши мўлжалланмоқда:

1. Жамиятнинг 2000 йил 1-ярим йиллик молиявий-хўжалик фаолиятининг ҳисоботини муҳокама қилиш ва тасдиқлаш.

2. Жамиятнинг 2000 йил 1-ярим йиллик молиявий-хўжалик фаолияти юзасидан аудиторлик текшируви хулосаси ва тафтиш ҳайъати ҳисобботини тасдиқлаш.

3. Жамиятнинг 2000 йил 1-ярим йиллик даромадлари ва харажатлар сметасининг бажарилишини муҳокама қилиш ва тасдиқлаш.

4. «Қабуллар уйи» ҳиссадорлик жамиятининг «Наврўз Универсал Бозори» ОАЖига қўшилиши масаласини кўриб чиқиш.

5. Жамият бошқаруви раисини сайлаш.

ДИҚҚАТ!!!

ФАҚАТ ТОШКЕНТЛИКЛАР УЧУН!

*«Тошкент Почтамти» акционерлик жамияти 2000 йилнинг 10 августидан бошлаб 2001 йил учун даврий нашрларга **обуна** бошлайди.*

*Бу тадбир шаҳардаги 160 та алоқа бўлимлари ва махсус очилган обуна масканларида ташкил этилган. **Айрим нашрларга имтиёзли нархлар белгиланган.***

Тўлиқ маълумотларни 133-40-49, 133-73-56 телефонларидан билиш мумкин.

«Аския универсал бозори» очиқ акциядорлик жамияти

2000 йил 6 сентябрь соат 11.00 да акциядорларнинг навбатдан ташқари умумий мажлисини ўтказади.

Манзил: Тошкент шаҳар, Усмон Носир кўчаси, 52-а уй.

КУН ТАРТИБИ:

1. Жамият директорининг 2000 йилнинг биринчи ярмидаги фаолияти тўғрисидаги ҳисоботи, жамият директорини тасдиқлаш.

2. Жамиятнинг даромадлар ва харажатлар сметасининг ярим йилликда бажарилиши ҳақида.

3. Жамият аудитори ва тафтиш комиссияси хулосаларини тасдиқлаш.

4. Жамият Кузатув кенгаши таркибига ўзгартишлар киритиш ҳақида.

Рўйхатга олиш вақти 10.00 да.

Маълумот учун телефон: 55-27-44.

Кузатув кенгаши.

«Тошшаҳармаишийхизматуюшма» жамоаси бошқарув раиси С.А.Аълоевга отаси **Ақай АЪЛОЕВнинг** вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент Давлат иккинчи тиббиёт институти ректорати ва жамоаси институт маданият уйи раҳбари Д. Ж. Акбаровга оналари **ХАЛИМА АЯнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Бош муҳаррир Акмал АКРОМОВ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: хатлар — 133-29-70; эълонлар: 133-28-95, 132-11-39. факс: (3712) 133-29-09.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи — 209

Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. Қоғоз бичими А-2

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтамти»га — 133-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Буюртма Г-707. Босмага топшириш вақти 11.30 Топширилди 12.30 123456